

POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJA INVALIDOV V MO VELENJE ZA LETO 2024

Zveza delovnih invalidov Slovenije je leta 2004 Mestni občini Velenje (v nadaljevanju MO Velenje) podelila naziv Občina po meri invalidov, ki ga ohranja vse do danes. Kot občina po meri invalidov MO Velenje načrtno razvija, spodbuja in realizira dejavnosti ter ukrepe, ki bistveno prispevajo k večji kakovosti osebnega življenja invalidov in njihovih družin, ustvarja možnosti za njihovo socialno vključenost in za aktivno udeležbo v družbenem življenju občine z namenom udeležanja pravic človeka in državljana.

Naziv občina po meri invalidov ni mogoče uvažati oziroma ohranjati brez usmeritev in ciljev, zato smo v MO Velenje začeli s pripravami za izdelavo nove Strategije razvoja socialnega varstva. Izboljšanje življenja invalidov obsega razvojni načrt posebne vrste, ki se lahko odlično dopolnjuje z vsemi ostalimi področji socialnega varstva. Strategija je razvojni dokument, ki vključuje aktivno sodelovanje tudi invalidov. MO Velenje bo v politike razvoja najprej vključevala, šele nato opredeljevala in sklepala, kajti normativi in standardi so dinamične vrednote, ki jih je potrebno preverjati. Namen strategije bo tudi uresničevanje skupne naloge zagotavljanja dostopnosti grajenega okolja, javnih prevozov, informacij ter raznovrstnih storitev in programov invalidnim osebam.

S projektom Občina po meri invalidov želimo doseči naslednje:

- Izboljšati obveščanje in osveščanje občanov o položaju, pravicah in potrebah oseb z invalidnostjo, njihovem uveljavljanju kot neodvisnih državljanov in integraciji v vsa dogajanja v občini (konference, okrogle mize, info točka, osveščanje otrok v OŠ...).
- Zagotoviti pogoje za vključevanje oseb z invalidnostjo v procese odločanja na občinski ravni, na področjih, ki so za invalide pomembni (Aktivi delovnih oseb z invalidnostjo).
- Razvijati podporno okolje, službe, programe, ki omogočajo čim bolj neodvisno življenje invalidov in poudarjanje njihovih sposobnosti (zaposlovanje invalidov, pomoč na domu, izvajanje programov ZD Velenje, zaposlitvena rehabilitacija invalidov, socialna vključenost invalidov, brezplačni obiski prireditelj za invalide...).
- Odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežujejo neodvisno življenje oseb z invalidnostjo (ureditev dostopov – klančin, označitev parkirnih mest, ureditev dvigal za invalide, namestitve stopniških vzpenjalcev, bankomati za slepe in slabovidne, Lokalc za invalide...).
- Ostalo: dodelitev ali zamenjava stanovanj invalidom, brezplačno koriščenje dvoran, sofinanciranje programov invalidskim društvom, sofinanciranje javnih del...).

V spodnjih poglavjih so zajete aktivnosti društev, zavodov in organizacij v MO Velenje, ki so se odzvali povabilu in predstavili aktivnosti, ki so jih izvedli v letu 2024.

1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI

Spletni servis Sooblikujmo Velenje

Spletni servis Sooblikujmo Velenje je interaktivna, javno dostopna storitev MO Velenje, s katero želimo občankam in občanom omogočiti lažjo komunikacijo z upravo, ter vas spodbuditi k sodelovanju pri ustvarjanju še boljše in še lepše podobe našega mesta. S pomočjo spletne aplikacije lahko podate pobudo, pritožbo, pohvalo oziroma upravo opozorite na morebitne pomanjkljivosti z različnih področij (javna razsvetljava, ceste, mestne zelenice, parkirišča ipd.). Moderen pristop vam nudi točno določitev lokacije, na katero se pobuda nanaša. Le-to boste lahko določili s klikom na zemljevid ali vnosom želene ulice oz. naslova. Aplikacija prav tako nudi izbiro vsebinskega področja pobude, opis in dodajanje fotografij.

MESTNA OBČINA VELENJE

Spletni servis ureja urednik, ki vsako prijavljeno vsebino pregleda in v najkrajšem možnem roku pripravi odgovor. Vse konstruktivne pobude in odgovori so javno objavljeni, kar pripomore k odprti in pregledni komunikaciji z občankami in občani.

Županov sprejem za starejše in invalide

Ob mednarodnem dnevu starejših, 1. oktobra, smo pripravili v Domu kulture Velenje županov sprejem za starejše Velenjčanke in Velenjčane in tiste z različnimi oviranostmi. Sprejem je del praznovanja našega mesta, ko se župan sreča z različnimi skupinami Velenjčanov. Za glasbeno popestritev je na sprejemu poskrbel Harmonikarski orkester Barbara Premogovnika Velenje.

Delovno srečanje s predstavniki invalidskih organizacij

Ob mednarodnem dnevu invalidov smo 2. 12. 2024 organizirali delovno srečanje s predstavniki invalidskih organizacij in slovesnost s katero smo obeležili dve pomembni obletnici – 55 let Medobčinskega društva invalidov Velenje in 20 let, odkar je Mestna občina Velenje prejela naziv občina po meri invalidov. Predstavniki invalidskih društev so izpostavili dosežke Mestne občine Velenje, ki se po njihovem mnenju uvršča med najbolj odzivne lokalne skupnosti v Sloveniji. Tudi v prihodnje bomo organizirali redna srečanja s predstavniki invalidov, prisluhnili njihovim pobudam in jih v čim večji meri vključevali v lokalno skupnost.

Na delovnem srečanju so številne organizacija, lokalne in nacionalne, razpravljale o izzivih, s katerimi se srečujejo invalidi in invalidske organizacije. Med pomembnimi temami so financiranje invalidskih društev, širitev dostopne infrastrukture, boljša ureditev javnih sanitarij ter potreba po vključevanju oseb z invalidnostjo v pripravo zakonodaje. Poudarjena je bila tudi potreba po enotnem sistemu razpisov na nacionalni ravni in večjem medsebojnem povezovanju lokalnih organizacij. Predstavniki invalidskih društev so opozorili na nujnost stalnega dialoga in sodelovanja ter izpostavili dosežke Mestne občine Velenje, ki jih v zadnjih desetletjih uvrščajo med najbolj odzivne lokalne skupnosti v Sloveniji.

Na slovesnosti ob 55 letnici Medobčinskega društva invalidov Velenje in 20 let, odkar je Mestna občina Velenje prejela naziv občina po meri invalidov, smo podelili priznanja posameznikom in organizacijam, ki so s svojim delom pomembno prispevali k izboljšanju kakovosti življenja invalidov v naši občini.

Evropski teden mobilnosti

Projekt Evropski teden mobilnosti je med 16. in 22. septembrom 2024 potekal po vsej Sloveniji in tudi v tem letu je MO Velenje sodelovala pri tem projektu. Dne 17. 9. 2025 smo na zaprti Rudarski cesti nadgradili lanskoletne pobude in izvedli **soočenje med mladimi in starejšimi**. Lani so starejši izrazili zaskrbljenost zaradi nepravilne uporabe električnih skirojev na pločnikih, saj so se ob njih počutili ogrožene. V odgovor na te pomisleke smo na zaprti Rudarski cesti pripravili delavnico varne uporabe skirojev, kjer so se osnovnošolci preko simulatorja učili pravilne vožnje. Soočenje je ponudilo priložnost za izmenjavo izkušenj in mnenj med generacijami. Soočenje je pokazalo razlike v potrebah in pogledih na trajnostno mobilnost med mlajšo in starejšo generacijo. Starejši si prizadevajo za čim večji dostop z avtomobili do storitev v centru mesta, medtem ko mladi bolj podpirajo zaprtje določenih mestnih ulic in uporabo prostora za druženje. Obe strani pa se strinjata o potrebi po boljšem nadzoru prometa in izboljšanju komunikacije o vzdrževanju mestne infrastrukture. Aktivnost je bila zelo dobro sprejeta in jo bomo ponovili.

2. STROKOVNO-PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI

Upravna enota Velenje

Upravne enote pri reševanju zadev s področja oseb z invalidnostjo uporabljajo Zakon o izenačevanju možnosti oseb z invalidnostjo (ZIMI) in podzakonske akte, in sicer Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila, Pravilnik o EU kartici ugodnosti za invalide in Pravilnik o psih pomočnikih. Vsako leto čakajo in v vsebinskih poročilih tudi opominjajo na spremembo zakonodaje v zvezi s pogoji za pridobitev Evropske kartice ugodnosti za invalide. Po sedaj veljavnem zakonu do kartice še vedno niso upravičeni vsi invalidi, kar je bil namen sprejetega zakona.

Predvideva se, da bo na podlagi sprejetih direktiv EU v letu 2027 sprejeta novela zakona o ZIMI, s katero naj bi uredili nejasnosti povezane z delom upravnih enot na področju tehničnih pripomočkov, prilagoditve vozil, šolanja psov pomočnikov in evropskih kartic ugodnosti za invalide (EKU).

Pri priznavanju pravic na področju ZIMI (tehnični pripomočki, prilagoditve vozila, EU kartice ugodnosti za invalide) tudi v letu 2024 niso imeli težav. Stranke so dobro seznanjene katere priloge (odločbe, zdravniške izvide...) morajo priložiti k posameznemu zahtevku ter v katerem časovnem obdobju lahko podajo zahtevo za odobritev pravice, to je po poteku dobe trajanja posameznega tehničnega pripomočka.

V letu 2024 so izvedli nekoliko manj rešenih upravnih zadev, v primerjavi z letom 2023. Tako so izvedli izdanih 20 odločb za nakup enostavnih tehničnih pripomočkov, izdana 1 odločba za enostavnejšo in 5 odločb za zahtevnejšo prilagoditev vozila. 3 zahtevki za izdajo kartice ugodnosti za invalida pa so bili zavrnjeni. V letu 2024 so bile izvedene tudi druge upravne naloge, saj so izvedli izdanih 189 evropskih kartic ugodnosti za invalide in izdanih 35 vrednotnic za plačilo tehničnih pripomočkov in prilagoditve vozila.

Upravna enota Velenje bo v letu 2025 pristopila k nabavi opreme za zagotovitev večje dostopnosti upravnih storitev invalidnim osebam. Do konca leta 2025 bo tako nabavljena indukcijska zanka za komunikacijo z naglušnimi osebami, elektronska bralna povečevalna lupa in talne taktilne oznake za slepe in slabovidne. Ministrstvo za javno upravo bo, kot lastnica poslovnih prostorov, v katerih posluje upravna enota, v letu 2025 pristopila k preureditvi sanitarij v drugem nadstropju, ki bodo prilagojeni uporabi invalidom.

Urad za družbene dejavnosti MO Velenje

Urad skrbi za (do)plačevanje oskrbe in bivanja občankam in občanom MO Velenje, ki so vključeni v institucionalno varstvo v splošnih, posebnih in varstveno-delovnih centrih po Zakonu o socialnem varstvu v letu 2024 v povprečju 90 občankam in občanom na mesec.

V letu 2024 so povprečno 96 uporabnikom mesečno zagotovili pomoč na domu, opravljenih je bilo 19.018,25 učinkovitih ur za občanke in občane Mestne občine Velenje in dodatno še 12,00 učinkovitih ur (v mesecu januarju in februarju 2024) za eno vključeno občanko Občine Rogatec. Skupaj so tako na področju Mestne občine Velenje opravili 19.030,25 učinkovitih ur oziroma povprečno mesečno (če upoštevamo še opravljene ure za občanko Občine Rogatec) 1.585,85 učinkovitih ur. Povprečna cena na uporabnika je bila 6,77 EUR/uro opravljenih storitev.

V letu 2024 je Mestna občina Velenje skladno s sklenjeno Pogodbo o izvajanju socialno varstvene storitve pomoč družini na domu pokrila dodatne stroške prevoza v skupni višini 14.760,00 EUR.

Pomoč družini na domu je pomembna oblika pomoči v bivalnem okolju, ki bistveno prispeva h kakovosti življenja najbolj ranljivih skupin prebivalstva, zlasti starejših in invalidnih oseb. Gre za socialno varstveno storitev, ki nudi korisnikom, da z ustrezno organizirano podporo lahko ostanejo v svojem domačem okolju v krogu ljudi, s katerimi so preživeli večji del življenja.

Dom za varstvo odraslih Velenje je po letni pogodbi z Mestno občino Velenje v letu 2024 nadaljeval z izvajanjem socialno varstvene storitve Pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe na domu. Pomoč na domu je strokovno vodena socialno varstvena storitev, ki jo izvajajo socialne/i oskrbovalke/ci, in sicer vse dni v letu med 6. in 22. uro. V letu 2024 so povprečno 96 uporabnikom mesečno zagotovili pomoč na domu, opravljenih je bilo 19.018,25 učinkovitih ur za občanke in občane Mestne občine Velenje in dodatno še 12,00 učinkovitih ur (v mesecu januarju in februarju 2024) za eno vključeno občanko Občine Rogatec. Skupaj so tako na področju Mestne občine Velenje opravili 19.030,25 učinkovitih ur oziroma povprečno mesečno (če upoštevamo še opravljene ure za občanko Občine

MESTNA OBČINA VELENJE

Rogatec) 1.585,85 efektivnih ur. Povprečna cena na uporabnika je bila 6,77 EUR/uro opravljene storitve. Na dan 31. 12. 2024 je bilo zaposlenih 15 oskrbovalk za področje Mestne občine Velenje. Ekonomska cena storitve za opravljene ure pomoči na domu je v letu 2023 skupaj znašala 450.149,50 EUR, v letu 2024 pa 495.956,66 EUR kar pomeni 10,17 % več kot v letu 2023.

Mestna občina Velenje je tudi v letu 2024 zagotavljala brezplačne tople obroke v programu Javna kuhinja. Uporabnikov so izvedli približno 84 na mesec.

Socialno ogrožene občanke in občani MO Velenje imajo možnost uveljavljanja pravice do enkratne izredne denarne pomoči. V preteklem letu so izvedli izdanih 518 enkratnih izrednih denarnih pomoči za hrano in plačilo mesečnih položnic v višini 162.058,64 EUR.

Socialno ogroženi občani in občanke MOV imajo možnost uveljavljanja pravice do **energijsko toplotnega dodatka**, kjer se jim v kurilni sezoni v letu 2024 zmanjšal znesek za porabo toplote za 40% (položnice KPV). V letu 2024 je bila pomoč odobrena 339 osebam, skupno v višini 89.263,84EUR.

Odbor za pomoč občankam in občanom MO Velenje je bil ustanovljen v letu 2009 z namenom, da bo uravnoteženo skrbel in koordiniral dobrodelne aktivnosti za pomoč posameznikom in družinam v MO Velenje. Hkrati z odborom je bila ustanovljena Delovna skupina za ugotavljanje upravičenosti do pomoči s podračuna za dobrodelne namene MO Velenje, katere naloga je priprava predlogov za dodelitev pomoči v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju denarnih pomoči s podračuna za dobrodelne namene MO Velenje. Naloga odbora je, da po pregledu predlogov delovne skupine sprejme končno odločitev o tem, kdo je upravičen do sredstev. Odbor je v letu 2024 obravnaval dvajset vlog za pomoč socialno ogroženim družinam, posameznikom in organizacijam. Šestnajstim od teh je bila pomoč odobrena. Sredstva smo namenili tudi organizaciji Medobčinski zvezi prijateljev mladine Velenje za letovanje otrok na morju in za akcijo Odreži drugačnosti, kjer smo podvojili zbrane prostovoljne prispevke. Za pomoč socialno ogroženim posameznikom in njihovih povišanih zneskih toplote iz daljinskega ogrevanja v MOV je odbor dodelil pomoč tudi 102 osebam. Skupaj se je torej v letu 2024 dodelilo pomoč s strani Odbora za pomoč občankam in občanom 120 posameznikom, družinam in organizacijam. V letu 2024 je odbor namenil sredstva v višini 27.344,00 EUR.

V letu 2024 smo ustanovili Odbor za starejše, ki bo s svojim delovanjem prispeval k izboljšanju položaja starejših občanov v občini. To vključuje zagotavljanje dostopa do socialnih storitev, spodbujanje aktivnega staranja, krepitev medgeneracijske solidarnosti in varstvo pravic starejših. Predstavljal bo platformo za sodelovanje med občino, nevladnimi organizacijami, strokovno javnostjo in starejšimi občani. To sodelovanje bo nudilo boljše prepoznavanje potreb starejših in razvoj ustreznih rešitev. Odbor bo deloval kot glasnik starejših občanov in zagotavljal, da se njihovi interesi upoštevajo pri delu občinskih organov. Sodeloval bo pri sprejemanju odločitev o zadevah, ki so pomembne za starejše občane. Na svojih sejah bo obravnaval in razpravljal o vseh točkah dnevnega reda sej Sveta Mestne občine Velenje, ki bodo zadevale in vplivale na starejše v Mestni občini Velenje.

Od leta 2020 sofinanciramo programe organizacij upokojencev, odlok smo v letu 2024 dopolnili in nudimo tudi sofinanciranje programov zvez in združenj upokojencev. Za razpis smo v letošnjem letu namenili 45 tisoč evrov.

Projekt Donirana hrana

V Mestni občini Velenje smo projekt Donirana hrana začeli izvajati marca 2014. Glavni namen tega projekta je organizacija prevzema in predaje hrane, ki je pred iztekom roka uporabnosti. Ta hrana bi sicer ostala neizkoriščena in bi jo trgovci ob koncu dneva uničili ali zavrgli.

Projekt koordinira Zveza Lions klubov Slovenije, v Velenju pa prevzem hrane organizirajo prostovoljci Lions kluba Velenje. Pri razvoju hrane sodelujejo Rotary klub Velenje, Rdeči križ Slovenije, Območna enota Velenje ter Strokovni svet za socialna vprašanja pri Območni organizaciji Socialnih demokratov Velenje. Prejemniki hrane so Društvo upokojencev Velenje, Društvo oseb z invalidnostjo Konovo in Medobčinsko društvo oseb z invalidnostjo Šaleške doline Velenje, ki hrano na podlagi pripravljenih seznamov razdelijo socialno ogroženim posameznikom in družinam.

Hrano v Velenju donirajo trgovine, kot so Mercator Center Velenje, Interspar Selo, Hipermarket Spar Velenje, Hipermarket Spar Center, Hofer Partizanska cesta, Hofer Selo in Lidl, prav tako pa tudi nekateri drugi donatorji (npr. tržnica). Prevzem hrane poteka vsak dan po obratovalnem času trgovin, vključno z vikendi in prazniki.

V letu 2024 so izvedli v projekt Donirana hrana vključenih 7 + 1 partnerjev. Zbiranje in razdeljevanje donirane hrane je potekalo v skladu z dogovorjenimi urniki. Skupaj so izvedli za zbiranje donirane hrane v 301 dneh leta 2024 porabljenih več kot 2.500 ur prostovoljnega dela, za čiščenje, pripravo in razdeljevanje hrane pa skoraj 3.100 ur. Za administrativne naloge in analize izvajanja projekta so izvedli porabljenih več kot 500 prostovoljnih ur.

Z okoli 110 prostovoljci so izvedli v letu 2024 zbranih več kot 120 ton hrane (od tega 14 ton zelenega odpada), katere skupna vrednost presega 506.000 EUR. Hrana je bila tedensko razdeljena okoli 250 občanom z družinskimi člani.

Ker je projekt Donirana hrana med občankami in občani Mestne občine Velenje zelo dobro sprejet, ga bodo prostovoljci velenjskih organizacij izvajali tudi v prihodnje.

Društvo Sožitje Velenje (Medobčinsko društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju)

Osnovni namen društva je vključevanje oseb z motnjami v duševnem razvoju (OMDR) – od najmlajših do oseb v zrelih letih, pa tudi njihovih družin – v družbeno življenje ter pomoč pri zadovoljevanju splošnih človeških potreb in želja, kot so: potrebe po druženju, rekreativni in rehabilitacijski dejavnosti, izobraževanju, športni dejavnosti ter ogledi kulturnih in športnih aktivnosti, hkrati pa pomoč pri premagovanju ovir in izključenosti.

V letu 2024 je društvo izvedlo številne aktivnosti, ki so prispevale k izboljšanju življenja oseb z invalidnostjo (OMDR). Med ključnimi dejavnostmi so:

Program za usposabljanje in razbremenjevanje družin

Vikend seminar, ki je potekal od 12. do 15. maja 2024 v Ankaranu, se je udeležilo 59 oseb (OMDR in družine) ter 5 prostovoljcev spremljevalcev. Program je vseboval izobraževalni del za starše in skrbnike ter rekreativno-družabni del za vse udeležence.

Rehabilitacija in terapije

Društvo je izvajalo hidroterapijo v Zdravilišču Laško, kjer je sodelovalo 48 uporabnikov, vključno z 24 osebami OMDR in spremljevalci. Izvedenih so izvedli 212 terapij. Terapija s konji pa je potekala v Konjeniško-terapevtskem zavodu Arion, kjer so terapij sodelovale 3 osebe OMDR.

Rekreativna dejavnost (bowling)

Bowling je potekal vsak zadnji torek v mesecu (razen julija in avgusta) v Velenju, udeležilo se ga je 54 oseb z 223 obiski. Program sta vodili 2 prostovoljki.

Športna dejavnost in tekmovanja

V sodelovanju s Plavalnim klubom Velenje so potekali treningi plavanja za 18 članov društva. V letu 2024 so bili izvedeni številni tekmovalni dogodki, med drugim mednarodna tekmovanja na Rijeki, v Zagrebu in Novem Sadu, na katerih je sodelovalo več OMDR.

Kulturne dejavnosti in samopomoč

Organizirani so bili obiski kina, glasbeno-plesni dogodki ter jesenski ples z nastopom šolskega ansambla. Poleg tega so v novembru in decembru 2024 izvedli obiske članov OMDR na domu, ki niso vključeni v institucionalno oskrbo, in jim izročili majhna darila.

Izobraževanja in društvena srečanja

Izvedena so bila izobraževanja za starše na temo zakonodaje in podpore družinam. Društvena dejavnost je obsegala tudi občni zbor, ekskurzije (na Koroško, v Celje), ter tradicionalna srečanja družin (v Kolodvorski restavraciji) in druge dogodke, na katerih so sodelovali člani društva.

Vse te aktivnosti so pozitivno vplivale na izboljšanje komunikacije med OMDR, izboljšale njihove fizične sposobnosti in kakovost življenja ter prispevale k boljšemu počutju njihovih staršev in skrbnikov.

Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS

V društvu so v letu 2024 v Mestni občini Velenje izpeljali projekt Digitalna avantura »DiGiA«, v sodelovanju z učenci z lažjo obliko motnje v duševnem razvoju v sodelovanju s Centrom za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje, Velenje (CVIU Velenje). Ta projekt je bil del prizadevanj za krepitev digitalnih kompetenc otrok in mladih ter spodbujanje naravoslovnih in tehniških poklicev in financiran s strani Ministrstva za digitalno preobrazbo.

Njihov cilj je bil omogočiti digitalno usposabljanje otrokom in mladim, starih od 6 do 29 let. Aktivnosti so bile zasnovane tako, da so aktivno obsegale različna digitalna sklopna področja, kot so Informacijska in podatkovna pismenost, Komunikacija in sodelovanje, Ustvarjanje digitalnih vsebin, Varnost ter Reševanje problemov in načrtovanje kariere. Aktivnosti so bile pilotno naravnane in prilagodljive glede na zmožnosti posameznika, t.j. individualizirano učenje, interaktivnost, samostojnosti in samozavest. Ko se naučijo uporabljati digitalna orodja in tehnologije, lahko postanejo bolj samostojni pri izvajanju nalog, kar lahko poveča njihovo samozavest in občutek dosežka. Poleg tega lahko pridobivanje novih digitalnih veščin odpre nove možnosti za njihovo socialno vključenost in participacijo v sodobni družbi.

Ta projekt ni prinesel le koristi udeležencem, ampak je imel tudi pozitivne učinke na Mestno občino Velenje, predvsem z vidika dodatnih aktivnosti in priložnosti. S tem, ko so omogočili pridobivanje osnovnih digitalnih veščin in znanj njihovim učencem, so hkrati kreirali bolj spretno, usposobljeno in digitalno pismeno generacijo s priložnostjo za vse, ne glede na zdravstvene ovire in zmožnosti, kar lahko pozitivno vpliva na dodano vrednost in prepoznavnost centra, mladim ter invalidom prijaznega mesta.

Skozi program Regionalnega stičišča NVO NOVUS s svojim delovanjem prispevajo k vključevanju oseb z invalidnostjo v lokalno skupnost, saj preko svojih programskih aktivnosti in akademij nudi nevladnim organizacijam (NVO) dostop do usposabljanj, mentorstev ter komunikacijskih kanalov, ki lahko vključujejo tudi organizacije, usmerjene v podporo invalidom. V letu 2024 so aktivno nudili pomoč in podporo Medobčinskemu društvu gluhih in naglušnih Velenje.

V okviru Centra za družine Harmonija, programa v podporo družini v letih od 2021 – 2025 z različnimi vsebinami prispevamo k dvigu kakovosti življenja, kjer so vključeni tudi invalidi kot del ranljivih skupin. V letu 2024 so za osebe s posebnimi potrebami izvedli 20 delavnic, katerih se je v povprečju udeležilo 6 uporabnikov. Nekatere delavnice so bile usmerjene v spoznavanju računalniške programske opreme (Word, Excel) in telefonskih aplikacij, na drugih so se pogovarjali o družini in odnosih, na tretjih pa govorili o čustvih. Na delavnicah so kvalitetno preživeli prosti čas in se bolje spoznali.

Skozi programe prostovoljstva vključujejo tudi prostovoljce, ki imajo status invalida in s tem prispevamo k večji socialni vključenosti in aktivaciji oseb z invalidnostjo. Prostovoljci se vključujejo glede na svoje interese, pri čemer imajo možnost sodelovanja pri izvedbi in organizaciji delavnic, usposabljanj ter izobraževanj. Lahko delujejo v timu ali individualno s posamezniki, hkrati pa prispevajo k razvoju in nadgradnji programov za različne ciljne skupine ob podpori mentorja, ki jim nudi usmerjanje in pomoč.

Uporabnikom Varstveno delovnega centra Saša (VDC) so omogočili brezplačne delavnice osnovne informacijske in podatkovne digitalne pismenosti, varne uporabe spleta in jih seznanili z varnimi načini komuniciranja in sodelovanja z uporabo digitalnih tehnologij. Naučili so jih tudi uporabe nacionalnih aplikacij e-uprave, e-zdravja in e-naročanja, za lažjo in samostojnejšo uporabo digitalnih rešitev, ki jim nudijo elektronsko upravljanje in dostop do zdravstvenih storitev in dostop do storitev in interakcijo z organi javne uprave.

Programi javnih del, ki jih sofinancira tudi Mestna občina Velenje, so v letu 2024 vključili dve invalidni osebi in jim s tem omogočili delovno aktivnost ter pridobivanje izkušenj. S pomočjo teh programov Društvo NOVUS prispeva k večji enakopravnosti in kakovosti življenja v občini, saj nudi invalidom dostop do različnih dejavnosti in izobraževalnih vsebin. Tako se izboljšujejo možnosti za zaposlovanje in aktivno udeležbo v lokalnem življenju, kar prispeva k bolj vključujoči skupnosti v Mestni občini Velenje.

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje

Društvo je samostojna, neprofitna, invalidska organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu ter si prizadeva za enakopraven položaj in pravice gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Društvo

MESTNA OBČINA VELENJE

je za člane na nek način njihov drugi dom. Omogoča jim razvijanje pozitivne identitete, ustvarjanje specifične kulture gluhih, uporabo svojega jezika, svoje socialno okolje in lažjo integracijo.

Gluhota je nevidna invalidnost, saj jo okolica zazna šele ob komunikaciji s posameznikom, ki je zelo otežena. Zaradi okvare sluha imajo največ težav pri sporazumevanju in komunikaciji z okoljem, v katerem živijo, se izražajo, delajo in preživljajo prosti čas. Komunikacijske ovire, nezmožnost interakcije z okoljem zaradi okvare in popolne izgube sluha so vzrok različnih oblik socialne izključenosti.

Osebe z okvaro sluha so zato pogosto izrinjene iz družbenega dogajanja, socialni stiki pa so osiromašeni. To pri njih povzroča osamljenost, občutke izolacije in nagibanje k umiku v svoj svet – v svet tišine. Temeljni cilj združevanja oseb z okvaro sluha je ustvarjanje možnosti za enakopravno in čim bolj popolno vključevanje v življenjsko, delovno okolje in družabno življenje ter posredovanje pravih in pravočasnih informacij s področja zakonodaje, izraževanja, pravic in dolžnosti.

V društvu se za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom izvajajo posebni socialni programi in ostali projekti, ki jih uporabniki soustvarjajo in so odsev njihovih posebnih potreb. Z njimi izpolnjujemo zastavljene cilje in poslanstvo društva. Vsebinsko programi zagotavljajo varovanje pravic, socialni razvoj, vplivajo na razvoj medčloveških odnosov in na kakovost življenja posameznika, njihovih družin, njihovega dostojanstva in neodvisnega življenja. Zato so ti programi dopolnitev storitvam javnih služb in minimalni državni skrbi in jo velikokrat tudi nadomeščajo na številnih področjih življenja in dela.

Z njihovim izvajanjem opozarjamo državne institucije na posledice gluhot: na okrnjeno dostopnost do informacij, slabo socialno varnost in težave v rednem izraževanju, zaposlovanju ter vključevanju v življenjski prostor.

V letu 2024 so izvajali štiri posebne socialne programe, v okviru katerih smo izvedli številne aktivnosti.

1. Usposabljanje za aktivno življenje in delo in preprečevanje socialne izključenosti gluhih, naglušnih in gluhoslepih
Namen programa je večja socialna vključenost, zagotovljene enake možnosti, uresničevanje demokratičnih načel in uveljavljanje človekovih pravic oseb z izgubo sluha, z namenom zapolnjevanja vrzeli v javni mreži, ki osebam z izgubo sluha ne zagotavlja doseganja zadovoljive ravni psihosocialnega funkcioniranja in enakopravnega vključevanja v socialno okolje.

Cilji programa so:

- uspešno premagovanje komunikacijskih ovir,
- boljša informiranost oseb z izgubo sluha o njihovih pravicah in dolžnostih ter njihovo uresničevanje;
- manjša osebna, socialna in psihična izolacija,
- opolnomočenje uporabnikov,
- izboljšana kakovost življenja in zmanjšana socialna izključenost,
- pravočasno prepoznavanje in pomoč pri reševanju težav uporabnikov,
- boljša povezanost z ustrezno javno mrežo,
- izoblikovana pozitivna stališča do sebe in družbe,
- zmanjšana brezposelnost in večja vključenost v programe APZ,
- aktivno sodelovanje v programu, druženje s sebi enakimi.

2. Informativna dejavnost

Namen programa je koristnikom omogočiti dostopnost do ažurnih informacij v njim razumljivem znakovnem jeziku in z uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov.

Cilji programa so:

- zagotovljena ustrezna in pravočasna informiranost oseb z izgubo sluha;
- manjša diskriminacija in več enakih možnosti;
- boljša informiranost o aktualnem dogajanju in višja splošna razgledanost;

- bolje razvit in bogatejši besedni zaklad in večja sposobnost pisnega izražanja;
- večja sposobnost samostojne uporabe sodobnih informacijskih tehnologij (internet, elektronska pošta, spletna kamera, itd.).

3. Kultura gluhih

Kultura gluhih se kaže z močno identiteto oseb z okvaro sluha. Je oblika izražanja kulturne identitete z uporabo znakovnega jezika in se usmerja v gledališče, ples, filmsko in foto ustvarjalnost. Namen programa je omogočiti članom možnost kulturnega izražanja in udejstvovanja na kulturnih prireditvah, razvijanje talenta in boljše prepoznavnost kulture gluhih v družbi. Program jim nudi pridobivanje pozitivnih izkušenj, ki so motivacija za nadaljnje udejstvovanje.

Cilji programa:

Ustvarjanje in izvedba kulturnih vsebin s strani oseb z izgubo sluha (gledališke predstave, filmi, likovne, foto razstave);

- širše priznana in podprta kulturna in jezikovna identiteta gluhih,
- prepoznavnost gluhot in uveljavitev gluhih v širši družbi,
- boljša samopodoba gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb z polževim vsadkom,
- sodelovanje z javnimi in drugimi institucijami in organizacijami na kulturnem področju,
- seznanjenost slišočih z znakovnim jezikom, družinskih članov z znakovnim jezikom in kulturo gluhih,

4. Rekreacija in šport

Športno rekreativna aktivnost je za uporabnike programa veliko večjega pomena kot pri slišišči populaciji. Dobri športni rezultati in primerna fizična kondicija krepijo samozavest posameznika in skupine. Šport zadovoljuje potrebo po igri, razvedrilu, sprostitvi in gibanju s ciljem optimalnega razvoja psihofizičnih lastnosti, ohranjanja in izboljšanja zdravja, zviševanja delovne storilnosti, prevzganja delovnih navad ter ne nazadnje nudi invalidnim osebam prijetno, predvsem koristno izrabo prostega časa.

Namen programa je zadovoljiti potrebo in željo po druženju s sebi enakimi senzornimi invalidi. Šport je pomembna oblika medsebojnega druženja, preko njega se lažje povezujejo s slišiščo populacijo. Uporabnik vpliva na utrjevanje osebnosti, razvija osebno iniciativo in vztrajnost.

Cilji programa so:

- večja socializacija in integracija uporabnikov,
- ohranjanje in izboljšanje psihofizičnih sposobnosti in zdravja posameznika,
- tekmovalnost, razvedrilo, druženje, igra,
- aktivno in koristno preživljanje prostega časa,
- priprava posameznikov za vključitev v tekmovalne športe.

Slovensko društvo Hospic

Slovensko društvo Hospic, Območni odbor Velenje, je eden od dvanajstih območnih odborov društva. Njegovo poslanstvo je zagotavljanje sočutne in celostne oskrbe umirajočih ter njihovih svojcev, ki se po smrti nadaljuje s podporo žalujočim otrokom, mladostnikom in odraslim. V okviru društva delujejo štirje medsebojno povezani programi: Spremljanje umirajočih bolnikov in njihovih svojcev na domu, Žalovanje odraslih, otrok in mladostnikov, Detabuizacija smrti ter program Prostovoljstvo.

S programom Spremljanje umirajočih bolnikov in njihovih svojcev na domu si društvo prizadeva s timskim pristopom zadovoljiti vse bolnikove potrebe – fizične, čustvene, socialne in duhovne – ter mu omogočiti kar največjo kakovost preostalega življenja. Celostna hospic oskrba vključuje sodelovanje s svojci ter vsemi za bolnika in njegove bližnje pomembnimi službami ter zagotavljanje podpore družini pred in po smrti bližnjega.

MESTNA OBČINA VELENJE

V okviru programa Žalovanje odraslih, otrok in mladostnikov društvo žalujočim odraslim nudi individualne telefonske in osebne razgovore. Glede na izražen interes organizira tudi odprte, zaprte in vikend bivalne skupine (slednje na nacionalni ravni) za medsebojno podporo in izmenjavo izkušenj. Žalujočim otrokom ponuja možnost individualnih pogovorov, ustvarjalnih delavnic v okviru Levjesrčnih druženj ter udeležbo na Taboru levjesrčnih – taboru za žalujoče otroke in mladostnike na nacionalni ravni.

Program Prostovoljstvo nudi izobraževanje prostovoljcev, ki postanejo del multidisciplinarnega tima Slovenskega društva Hospic. Usposabljanje poteka prek Začetnega usposabljanja za nove prostovoljce ter nadaljnjih izobraževanj za delo v programih. Prostovoljci se redno srečujejo na mesečnih sestankih, enkrat mesečno obiskujejo izobraževalne urice o hospic temah in osebnostni rasti ter imajo možnost vključitve v supervizije. Usposobljeni prostovoljci se vključujejo v različne programe društva.

S programom Detabuizacija smrti si društvo prizadeva, da bi družba sprejemala smrt kot naravni del življenja, podobno kot rojstvo, ter spremenila svoj odnos do umiranja in žalovanja. Preko tega programa obvešča javnost o svojem delovanju in ponujenih programih ter organizira različne dogodke za širšo in strokovno javnost.

Društvo nudi podporo vsem, ki potrebujejo informacije in sočutno pomoč v obdobju umiranja in žalovanja, pri čemer se srečuje tudi z osebami z invalidnostmi. Vse storitve so za uporabnike brezplačne. Območni odbor Velenje ima prostore na Šaleški cesti 2d v Velenju, dosegljiv pa je tudi preko telefona 051/415-447 ali elektronske pošte velenje@hospic.si.

V letu 2024 je odbor zagotovil podporo skupno 73 korisnikom, od tega 44 iz Mestne občine Velenje. Sodeloval je pri organizaciji številnih detabuizacijskih dogodkov, med njimi sodelovanje na stojnici ob dnevu zdravja, ustvarjalna delavnica na Pikinem festivalu ter družabni dogodki, kot so Hospickafeji, pri čemer sta bila najbolj obiskana dogodka z gostoma Adijem Smolarjem in patrom Karlom Gržanom. Skupno število udeležencev vseh detabuizacijskih dogodkov v letu 2024 so izvedli 807, od tega 682 v Mestni občini Velenje.

Za nacionalno koordinirane programe društva sta bili v letu 2024 zaposleni strokovna delavka in delavka v okviru programa javnih del, ki ima priznan status invalida. V delovanje odbora so izvedli vključenih tudi devet prostovoljcev. Slovensko društvo Hospic je s sklepom Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z dne 7. februarja 2025 prejelo skupinsko nagrado za zaposlene in člane pravne osebe, ki dalj časa uspešno deluje na področju socialnega varstva. Nagrada potrjuje skladnost delovanja društva s kodeksom etičnih načel v socialnem varstvu in predpisi ter njegovo prepoznavnost v lokalnem okolju v letu 2024.

Festival Velenje in Galerija Velenje

Festival Velenje in Galerija Velenje sta v letu 2024 v sklopu programa za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo in oseb s posebnimi potrebami v Mestni občini Velenje omogočila:

- sodelovanje z Univerzo za III. življenjsko obdobje Velenje, Ljudsko univerzo Velenje, Centrom za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje, Varstveno delovnim centrom Saša, Domom za varstvo odraslih Velenje ter drugimi društvi pri različnih kulturnih dogodkih;
- motorično oviranim osebam dostop do vseh dvoran in blagajne za nakup vstopnic s pomočjo dvigala in klančin;
- motorično oviranim osebam na invalidskih vozičkih ali na vozilih za invalide brezplačen vstop na prireditve v organizaciji Festivala Velenje (tudi Pikin festival);
- slušna zanka za naglušne osebe v veliki in mali dvorani Doma kulture Velenje na vseh prireditvah, ki so bile ozvočene;
- prisotnost tolmača za gluhe in naglušne na občinskih proslavah (zagotavlja MOV) in nekaterih drugih dogodkih;
- informacijsko tablo na objektu Doma kulture Velenje za slepe in slabovidne;
- defibrilator v avli/garderobi velike dvorane Doma kulture Velenje, redno izobraževanje zaposlenih;
- možnost brezplačnega najema stojnice na sejmišnih v organizaciji Festivala Velenje (Praznični, Pomladni sejem) za CVIU – Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje in VDC Saša;

MESTNA OBČINA VELENJE

- izvajanje prilagojenega vodenja za osebe s posebnimi potrebami v Galeriji Velenje; V letu 2024 smo izvedli osem takšnih vodstev. Vodstva smo izvedli za CVIU, Varstveno delovni center SAŠA in društvo NOVUS – v programu težje zaposljivih oseb.
- možnost izvedbe prilagojenih delavnic v Galeriji Velenje za otroke iz CVIU v sklopu ponudbe kulturne vzgoje;
- pomoč osebja invalidnim osebam pri obisku Galerije Velenje;
- Ponujamo program z naslovom Umetnost za vse. Program je namenjen obiskovalcem s posebnimi potrebami in obsega voden ogled aktualne razstave in ustvarjalno delavnico.
- V letu 2024 smo v Galeriji Velenje gostili koncert kantavtorja Aleksandra Novaka ob mednarodnem dnevu Bele palice, posvečenemu slepim in slabovidnim.
- Invalidnim osebam je omogočen dostop do vseh razstavnih in sanitarnih prostorov.

Muzej Velenje

V Muzeju Velenje izvajajo naslednje aktivnosti:

- Vodnik in informacije o muzeju in dostopu v lahkem branju – v obliki priročnika ob vstopu v muzej in na spletni strani.
- Občasna razstava Nevestina bala skozi čas je opremljena s predmeti za tipanje.
- Sedem sodelavcev oseb z invalidnostjo: 3 redno zaposleni, 3 vključeni v programe javnega dela, 1 projekt socialna aktivacija Novus, 1 vključen v program socialne vključenosti Zavoda RUJ.
- Prost vstop za invalide in njihove spremljevalce (Muzej Velenje se je leta 2017 pridružil projektu Evropska kartica ugodnosti za invalide; vsem skupinam oseb z invalidnostjo (razen skupinam delovnih oseb z invalidnostjo) in njihovim spremljevalcem ob predložitvi Evropske kartice ugodnosti za invalide nudimo brezplačen ogled muzejskih in galerijskih razstav; po dogovoru in v skladu z razpoložljivimi možnostmi nudimo tudi asistenco pri ogledu).
- Po predhodni najavi vodenje v znakovnem jeziku.
- Prilagojena vodenja za osebe z motnjami v duševnem razvoju.
- Pri postavljanju novih razstav upoštevamo priporočene višine postavljenih panojev in vitrin, kontraste, primerne pisave in osvetljavo ter druga priporočila za nudinje dostopnosti kulturne dediščine ljudem z omejitvami.
- Vodnik po muzeju v Braillovi pisavi.
- Slepim in slabovidnim so na voljo muzejski predmeti oziroma replike muzejskih predmetov, namenjeni tipanju (afriška maska in stolček, mastodontova kost in zob, sončna ura, ščit, samokolnica, kip Josipa Broza Tita, tipni tloris, ki prikazuje razvoj Velenja, tipni tloris arhitekturnega razvoja Velenjskega gradu).
- Pri vhodih v grajsko stavbo in v vse stalne postavitve Muzeja Velenje na Velenjskem gradu so nameščeni napisi v slabovidnim prilagojeni pisavi in v brajllici.
- Predstavitve muzejskih razstav s kratkimi filmi, opremljenimi z zvokom in s podnapisi.
- Premične klančine za premagovanje arhitekturnih ovir.
- Prenovljena spletna stran prilagojena za slepe in slabovidne.
- Redna udeležba zaposlenih na izobraževanjih in usposabljanjih za delo z obiskovalci z omejitvami.
- Muzej usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju v celoti dostopen za invalide na invalidskih vozičkih.
- Hiša mineralov v celoti dostopna za invalide na invalidskih vozičkih.
- Spominski center 1991 je za invalide na invalidskih vozičkih dostopen po predhodnem dogovoru.
- Park državnosti je dostopen za invalide na invalidskih vozičkih.
- Na Velenjskem gradu dodane nove stopniščne ograje za lažje dostope do muzejskih zbirk.

Dom za varstvo odraslih Velenje

Socialnovarstveni zavod Dom za varstvo odraslih Velenje od leta 1976 skrbi za primerno oskrbo in kvalitetno preživljanje časa starostnikov in oseb z invalidnostjo.

V zadnjih dvanajstih letih so se močno prizadevali, da bi obnovili Dom, ki ni več ustrezal zagotavljanju osnovnih minimalnih bivanjskih standardov in je bil statično že nevaren. Potrpežljivost in vztrajnost sta pripeljali do dneva, ko starejša stavba ni več obstajala, na njenem mestu pa je nastala nova. Nova stavba, ki stanovalcem nudi zgledne pogoje bivanja, zaposlenim pa dobre in kvalitetne pogoje za delo. Nova infrastruktura nudi bistveno večje in kvalitetnejše možnosti za izvajanje programov in aktivnosti na področju socialnega varstva. Velenje je tako pridobilo dom za starostnike, grajen po vseh smernicah pete generacije.

MESTNA OBČINA VELENJE

Projekt rekonstrukcije in prizidave Doma za varstvo odraslih Velenje je pripomogel k učinkovitejši dostopnosti grajenega okolja za starejše in invalide. Okolje je prilagojeno za osebe z oviranostmi, zmanjša število grajenih ovir, na voljo so štiri dvigala, pred stavbo so urejeni parkirni prostori za invalide. Dostop do same stavbe je urejen s klančino, ki je zdaj položnejša, kar nudi lažji dostop invalidom ter starostnikom. Nova pridobitev je tudi krožna intervencijska pot, namenjena izključno intervencijskim vozilom.

Ob vstopu v Dom je velika in sodobna recepcija, poleg katere je večnamenska dvorana. Hodniki so opremljeni z držali, vrata v stavbi so širša, kar nudi nemoten prehod in premikanje med prostori za osebe, ki uporabljajo medicinske pripomočke (invalidske vozičke, počivalnike, hodulje, bergle), hkrati pa je lažji tudi transport z nosilnimi posteljami reševalnih vozil. V večnamenskem prostoru in recepciji Doma sta nameščeni slušni zanki za osebe z okvaro sluha, prav tako sta s slušno zanko opremljeni dve sobi za osebe z okvaro sluha.

Nova zasnova Doma nudi dokončno vpeljavo koncepta Kulture usklajenih odnosov po sistemu gospodinjstev skupnosti, ki stremi k vzpostavljanju vzdušja domačnosti in "živosti" skupnega prostora druženja. Dom je zgrajen po sistemu gospodinjstev skupnosti in se v štirih nadstropjih nahaja trinajst gospodinjstev skupnosti. Na enotah z osebnim spremljanjem za osebe z demenco štejejo skupnosti dvanajst stanovalcev, skupnosti na ostalih enotah pa štejejo med osemnajst oziroma dvajset stanovalcev. Vsaka gospodinjstvena skupnost ima velik skupni prostor z velikim televizorjem ter polno opremljeno kuhinjo in jedilnico. V vsaki kuhinji so veliki hladilnik, steklokeramična plošča, pečica, mikrovalovna pečica in pomivalni stroj. Na vsaki enoti je tudi sodobno opremljena negovalna kopalnica in več prostorov za delo zaposlenih. V Domu je 52 enoposteljnih sob in 69 dvoposteljnih sob ter dodatnih 8 enoposteljnih sob, namenjenih izolaciji (siva in rdeča cona). Vrata v vsako sobo stanovalcev so dvokrilna in se po celotni dolžini odprejo, kar nudi nemoten dostop. Vsaka soba je opremljena z lastno kopalnico in sanitariji, oboje je prilagojeno invalidom (nastavki za straniščno školjko, držala na steni, tuši brez kadi in robov). Vse sobe, razen sob na enotah z osebnim spremljanjem, imajo svoj balkon. Na enotah z osebnim spremljanjem so urejene skupne terasice – lože, izhod na zelene površine na vzhodni strani stavbe. Dom ima sodobno opremljeno centralno kuhinjo z veliko jedilnico, prostore delovne terapije in fizioterapije, fitnes, ambulantno za splošnega zdravnika, zobozdravstveno ambulantno, frizerski in pedikerski salon. V četrtem nadstropju je prostorna knjižnica z izhodom na teraso, iz katere so čudoviti razgledi.

Ker je potreba po namestitvah oseb, obolenih z demenco, vedno večja, so v Domu v dveh nadstropjih urejene štiri gospodinjstvene skupnosti. Vsaka sprejme dvanajst stanovalcev in nudi izhod na večji balkon oziroma na ograjeno zelenico, kar nudi osebam, ki potrebujejo osebno spremljanje in nadzor, prosto gibanje na svežem zraku. Nova infrastruktura nudi bistveno večje in kvalitetnejše možnosti za izvajanje programov in aktivnosti na področju socialnega varstva.

V Domu se zavedajo pomena oviranosti in staranja, saj so te skupine pogosto postavljene na rob družbe. Trudijo se, da stanovalcem v čim večji meri nudijo tisto, česar so bili deležni v domačem okolju. Njihov cilj je zagotoviti stanovalcem tople in prijazen dom. Poleg osnovnih dejavnosti, ki jih izvajajo, nudijo stanovalcem pester izbor različnih aktivnosti in dogajanj. Velik del domskih dogajanj in aktivnosti pripravljajo s pomočjo prostovoljcev. Dom je močno vpet v lokalno skupnost, iz katere izhaja velika večina njihovih stanovalcev. Mreža njihovega sodelovanja je široka in vedno so odprti za nova sodelovanja, ki zagotavljajo socialno vključenost stanovalcev.

Ker se zavedajo, da odnosi igrajo ključno vlogo pri kvaliteti bivanja in zadovoljstvu, skrbijo tudi za izobraževanje zaposlenih, predvsem na področju osebnostnih, socialnih in delovnih kompetenc. Pomembno je, da znajo in zmorejo do oseb z invalidnostjo in vseh stanovalcev pristopati na strokoven, empatičen in spoštljiv način.

Invalide in ostale stanovalce dnevno vključujejo v aktivnosti, prek katerih krepijo svoje sposobnosti, vzdržujejo fizično in miselno kondicijo, skrbijo za redno medsebojno povezanost. Tako so v letu 2024 stanovalce vključili v naslednje aktivnosti:

- Gibalno-športne aktivnosti: sprehodi, skupinske telovadbe, kegljanje,
- Družabne in kulturne aktivnosti: obiski Rdečega noska Srečka, pustovanje z obiskom kurentov, uradna otvoritev Doma, glasbeni nastopi skupin, pevskih zborov in vokalnih skupin, predstave, druženja ob harmoniki, bralne in geografske urice, druženje z učenci, modne revije stanovalcev, tombole, poletne večerne prireditve (domska veselica, poletni, havajski in ribiški večer), obisk Pika Nogavičke, domski oktoberfest, kostanjev piknik, martinovanje, miklavževanje, obisk dedka Mraza, domska praznična večerja, polnočnica z živimi jaslicami, sveta maša,
- Prijateljska srečanja: tedenska srečanja Prijateljskih skupin,
- Kreativne in kulinarčne delavnice za spodbujanje čim daljše samostojnosti v življenjskih aktivnostih,

MESTNA OBČINA VELENJE

vseživljenjsko učenje ter krepitev in ohranjanje lastnih sposobnosti in talentov, s poudarkom na upoštevanju želja in spretnosti stanovalcev,

- Izobraževanje: delavnica o uporabi digitalnih tehnologij, predavanja,
- Informiranje:
 - sodelovanje in povezovanje z Mestno občino Velenje, Zdravstvenim domom Velenje in Medobčinskim društvom oseb z invalidnostjo Šaleška dolina ter osveščanje uporabnikov z njihovimi pravicami,
 - delovanje demenci prijazne točke,
 - pomoč stanovalcem pri uveljavljanju pravic po Zakonu o invalidskem in pokojninskem zavarovanju (v letu 2024 so 26 stanovalcem urejali pravico do dodatka za pomoč in postrežbo ter 2 stanovalkama pravico do invalidnine).

V Domu izvajajo tudi storitve varovanja na daljavo v oskrbovanih stanovanjih, kamor sodijo redna skupinska mesečna srečanja z najemniki in redni telefonski kontakti za namen premagovanja osamljenosti ter informiranje in pomoč pri zagotavljanju samostojnosti. V letu 2024 so zagotavljali storitev varovanja na daljavo v petnajstih stanovanjih na lokaciji oskrbovanih stanovanj na Jenkovi cesti 18, Velenje ter dvanajstih stanovanjih na Žarovi cesti 12, Velenje.

Od leta 2021 izvajajo v Domu storitev pomoči na domu v obliki socialne oskrbe na domu za Mestno občino Velenje, Občino Šoštanj in Občino Šmartno ob Paki. Za Občino Mislinja izvajajo storitev od leta 2011. Pomoč družini na domu je pomembna oblika pomoči v bivalnem okolju, ki bistveno prispeva k kvaliteti življenja najbolj ranljivih skupin prebivalstva – zlasti starejših in invalidnih oseb. Med upravičence storitve spadajo poleg oseb z invalidnostjo po zakonu, invalidnih oseb s priznano pravico do tuje pomoči in nege za opravljanje večine življenjskih funkcij in starejših od 65 let tudi kronično ali dolgotrajno bolni, ki nimajo priznanega statusa invalida, pa so po oceni pristojnega CSD brez pomoči druge osebe nesposobni za samostojno življenje in hudo bolni otroci oziroma otroci s težko motnjo v telesnem razvoju ter otroci s težko/najtežjo motnjo v duševnem razvoju, ki niso vključeni v organizirane oblike varstva.

Varstveno delovni center SAŠA

Varstveno delovni center SAŠA je regijski javni socialno varstveni zavod, ki izvaja storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, storitev institucionalnega varstva odraslih oseb z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem in telesnem razvoju ter zdravstveno varstvo. Pokriva območje treh upravnih enot, Velenja, Žalca in Mozirja, skupaj pokriva 15 občin.

Osnovna dejavnost je izvajanje socialno varstvenih storitev:

Vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji:

- storitev poteka v dopoldanskem času od ponedeljka do petka;
- storitev se izvaja v enota OE Ježek Velenje, OE Maksi Žalec in OE Savinja Mozirje;

Institucionalno varstvo:

- storitev se izvaja 16 + 8 ur, kar pomeni, da so 8 ur uporabniki vključeni v storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji, popoldne, ponoči in vikende in praznike pa bivajo v bivalnih enotah;
- storitev se izvaja v bivalnih enotah BE Sončnica Mozirje in BE Živa Velenje.

Zdravstvena dejavnost (od 01. 01. 2021 so vpisani v register izvajalcev zdravstvene dejavnosti pri NIJZ; 25. 08. 2021 so dobili odločbo Ministrstva za zdravje št. 0140-93/2021/2 o opravljanju javne zdravstvene službe in 23. 11. 2021 so pridobili z odločbo Ministrstva za zdravje, št. 0140-93/2021/10 dovoljenje za opravljanje zdravstvene dejavnosti na primarnem nivoju);

- storitev se veže na institucionalno varstvo in poteka na bivalnih enotah;
- na programu zdravstvene dejavnosti je zaposlena stalna ekipa zdravstvenih delavcev, kar nudi kakovostno opravljanje zdravstvenih storitev.

Socialna vključenost oseb z invalidnostjo (od 01. 07. 2022 so vpisani v register izvajalcev te storitve, a storitve še ne izvajajo).

Temeljne strokovne usmeritve v letu 2024 so bile:

- izvajanje strokovne socialne oskrbe, ki je temeljila na naslednjih ciljih:

MESTNA OBČINA VELENJE

- ohranjanje pridobljenih in širitev novih znanj in delovnih spretnosti ter uresničevanja lastnih idej in ustvarjalnosti, kar so uporabniki krepili v delavnicah gline, lesa, papirja, volne, blaga in drugih delavnicah, kjer nastajajo izdelki, ki jih ponujajo lokalnemu okolju; zaslužek je pa namenjen nagradam uporabnikov in nadstandardnim dejavnostim (npr. letovanja),
- pridobivanje novih socialnih in delovnih navad,
- ohranjanju dobre psihofizične kondicije.

Bivalni enoti Živa Velenje in Savinja Mozirje sta polno zasedeni, tako da trenutno v enotah biva 27 uporabnikov. Bivanje uporabnikov v bivalnih enotah temelji na vzpodbujanju samostojnosti, občutku samopotrditve in ohranjanju dobre kakovosti življenja. Nadaljujejo z vzpostavljanjem standarda kakovosti Eqalin. Pri tem imajo prednost potrebe uporabnikov, svojcev in zaposlenih, saj je sinergija vseh deležnikov ključ do uspeha vsake organizacije. Podpirajo in se veselijo sodelovanja z organizacijami v lokalnem okolju, z namenom zmanjšanja stigmatizacije oseb s posebnimi potrebami.

Društva Invalid Konovo

Programi društva Invalid Konovo so osredotočeni na ohranjanje in izboljšanje zdravja, dobrega počutja, premagovanje osamljenosti ter spodbujanje druženja in zadovoljevanja posebnih potreb oseb z invalidnostjo. Društvo verjame, da starost in bolezen nista najhujši oviri za invalide, temveč osamljenost, ki je glavni cilj, ki ga želijo premagati s svojimi programi in dejavnostmi. Programi so zasnovani tako, da spodbudijo invalide k aktivnemu sodelovanju pri ohranjanju lastnega zdravja in dobrega počutja.

Uporabniki programa društva Invalid Konovo so gibalno ovirani, invalidi, osamljeni starejši, mlajši invalidi, člani društva in pomoči potrebni krajan Mestne občine Velenje. Najpogosteje se uporabniki vključujejo v dejavnosti, ki potekajo v bližnjem, znanem in prijaznem okolju, kar nudi svet krajevne skupnosti Konovo, z vsemi prostori in športnimi objekti v domu KS Konovo ter veliko moralno podporo.

Visoka udeležba uporabnikov v vseh dejavnostih, ki jih ponuja društvo, je dokaz, da so programi uspešni, da društvo učinkovito skrbi za invalide in dopolnjuje javno mrežo za korist različnih potreb in oviranih oseb z invalidnostjo ter osamljenih uporabnikov. Delo društva Invalid Konovo temelji na nesebičnem prispevku prostovoljcev – oseb z invalidnostjo, ki so ključni za izvedbo vseh programov in dejavnosti.

Ponujene dejavnosti vključujejo:

- Pomoč invalid-invalidu
- Usposabljanje ortopedsko gibalno oviranih oseb z invalidnostjo za samostojno življenje
- Ustvarjalne delavnice
- Plavanje in vadba v vodi
- Šport in rekreacija
- Ohranjanje in izboljšanje zdravja oseb z invalidnostjo in oseb z invalidnostjo v slovenskih zdraviliščih
- Športne igre Zveze Invalid
- Srečanje likovnih in kulturnih skupin invalidnih oseb
- Humanitarna dejavnost

Delo z uporabniki je potekalo tako individualno kot skupinsko, odvisno od potreb in želja uporabnikov. Letni načrt dejavnosti je bil na voljo vsakemu članu društva že na začetku leta. V letu 2024 so prostovoljci za 510 uporabnikov opravili 7240 ur dejavnosti. Te aktivnosti so organizirali in izvedli 46 prostovoljcev – oseb z invalidnostjo.

Glavne dejavnosti, ki so jih izvajali:

- Udeležba pri fizioterapevtskih vajah in hoji v vodi
- Obiski in pomoč invalidom
- Ohranjanje umskih in ročnih spretnosti v rokodelskih delavnicah
- Sodelovanje v narodopisnih običajih in strokovnih ekskurzijah
- Redno sodelovanje v pevskem zboru, ki skrbi za kulturno popestritev dogodkov
- Programi plavanja v Topolšici in Biotermah Mala Nedelja
- Vadba pikada, streljanja, kegljanja in učenje Cornhola
- Nastopi na meddruštvenih ekipnih turnirjih in športnih igrah Zveze Invalid
- Subvencionirani programi za ohranjanje in izboljšanje zdravja v slovenskih zdraviliščih (70 uporabnikov)
- Srečanja članov Zveze Invalid, kjer so predstavili rokodelske izdelke in nastope pevskega zbora

MESTNA OBČINA VELENJE

V okviru humanitarnih dejavnosti so prostovoljci v projektu "Donirana hrana in Sibahe" dvakrat tedensko prevzeli in razdelili živila za 92 pomoči potrebnih krajanov MO Velenje skozi vse leto.

Na koncu leta so prostovoljci obiskali najstarejše osamljene invalide, jim prinesli nasmeh, prijazne besede in skromna darila. Darila so bila deležna tudi najmlajša otroška invalidska skupina.

Vse dejavnosti društva Invalid Konovo so izvedene s pomočjo sredstev, pridobljenih z razpisi (Fiha, razpisi v MO Velenje), članarino članov, donacijami in prispevki uporabnikov.

Centru za socialno delo Savinjsko–Šaleška

Zaposleni pri Centru za socialno delo Savinjsko–Šaleška, v okviru svojih pristojnosti delujejo tudi na področju varstva oseb s posebnimi potrebami in v okviru zakonskih možnosti pomagajo pri uveljavljanju pravic s področja zaščite in varstva teh oseb, ki imajo različne oblike oviranosti.

Z namenom, da se omogoči še boljša dostopnost Centra za socialno delo Savinjsko–Šaleška in s tem tudi do naših storitev, smo uredili odsevne trakove na vhodnih vratih v prostore centra za socialno delo, poskrbeli za namestitve taktilnih oznak ob vhodu ter nabavili slušno zanko. Za gibalno ovirane osebe pa je že ves čas dostop omogočen z dvigalom.

Pravice oseb z invalidnostjo po Zakonu o socialnem vključevanju oseb z invalidnostjo

Od 1. 1. 2019 velja Zakon o socialnem vključevanju oseb z invalidnostjo (Uradni list RS, št. 30/18, 196/21 – ZDOsk, 206/21 – ZDUPŠOP in 84/23 – ZDOsk-1, v nadaljevanju: ZSVI), ki je nadomestil Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDTPO). Osebe, ki so pridobile pravice po ZDVDTPO, vse pravice ohranijo. ZSVI je razširil krog upravičencev.

Status invalida po ZSVI pridobijo polnoletne osebe z zmernimi, težjimi ali težkimi motnjami v duševnem razvoju; z avtističnimi motnjami, ki imajo tako hudo obliko neprilagojenega vedenja, da jim onemogoča samostojno življenje in pridobivanje sredstev za preživljanje; gluhoslepi z najmanj 50-odstotno izgubo sluha po Fowlerju in prvo do vključno peto kategorijo slepote in slabovidnosti; z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro in najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialne varnosti.

Pogoj za pridobitev statusa invalida je, da je invalidnost nastala pred polnoletnostjo ali v primeru, če se oseba šola, najpozneje do dopolnjenega 26. leta starosti. Izjema so osebe z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro, osebe z avtističnimi motnjami in gluhoslepe osebe, pri katerih invalidnost lahko nastane tudi pozneje, vendar pred prvo zaposlitvijo oziroma, če iz naslova zavarovanja ne pridobijo nobenih pravic. Poleg navedenega je pogoj za pridobitev statusa invalida, da je oseba državljan RS ali tujec s stalnim prebivališčem ali dovoljenjem za prebivanje v R Sloveniji (3. člen ZSVI).

Vlogo za pridobitev statusa invalida lahko vloži pri centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na stalno prebivališče invalida upravičenec, njegov zakoniti zastopnik ali skrbnik. Vlogi priloži zadnjo odločbo o usmerjanju, ki jo je izdal organ, pristojen za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, odločbo centra za socialno delo o priznani pravici do dodatka za nego otroka ali mnenje invalidske komisije Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Če je iz odločbe ali mnenja nedvomno razvidno, da oseba izpolnjuje zgoraj navedene pogoje, center za socialno delo izda odločbo o priznanju statusa invalida po tem zakonu (4. člen ZSVI).

Peti člen ZSVI določa, da ima invalid pravico do nadomestila za invalidnost za pokrivanje osnovnih življenjskih stroškov, ki mu nudi enakovredno življenje in prebivanje v skupnosti. Ne glede na premoženjsko stanje upravičenca do nadomestila je višina nadomestila enaka seštevku denarno socialne pomoči in varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, ki velja za edino odraslo osebo v družini. Če invalid sklene delovno razmerje, se mu nadomestilo izplačuje v višini razlike med neto plačo in zneskom neto minimalne plače. Ko invalidu delovno razmerje iz kakršnega koli razloga preneha, ima znova pravico do nadomestila v polnem znesku. Trenutna višina nadomestila znaša 726,31 EUR.

MESTNA OBČINA VELENJE

ZSVI še določa, da ima invalid, ki zaradi invalidnosti ne more samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb, poleg pravice do nadomestila, pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, če nima pravice do dodatka za isti namen po drugih predpisih. S 30. junijem 2022 so stopila v veljavo še določila o storitvah socialnega vključevanja oseb z invalidnostjo v skupnost. Gre za storitve, ki jih bodo zagotavljali izvajalci storitev socialnega vključevanja v skupnosti z namenom enakovrednega in enakopravnega sobivanja oseb z invalidnostjo in ne-invalidnih oseb v skupnosti. Storitve socialnega vključevanja so namenjene:

- usposabljanju za samostojno življenje,
- vseživljenjskemu učenju,
- prebivanju s podporo in
- ohranjanju socialne vključenosti starejših oseb z invalidnostjo.

Trenutno v našem okolju ni izvajalca socialnega vključevanja v skupnosti.

Dolgotrajna oskrba

Zakon o dolgotrajni oskrbi (v nadaljevanju besedila ZDOsk-1; Uradni list RS, št. 84/23) je bil sprejet 3.8.2023 in se je začel uporabljati s 1.1.2024. Za namen izvajanja nalog je bil na Centru zaposlen strokovni delavec za dolgotrajno oskrbo (v nadaljevanju besedila DO). ZDOsk-1 predstavlja temelj sistemske ureditve dolgotrajne oskrbe v Republiki Sloveniji, ki je nujna za zagotavljanje kakovostnega življenja ljudem, ki dnevno potrebujejo pomoč pri osnovnih in podpornih dnevni opraviilih, kar pa jim nudi, da čim dlje ostanejo v domačem okolju. S pravicami, ki jih predvideva zakon, strmimo k načelu univerzalnosti, enakosti, solidarnosti in nediskriminaciji pri zagotavljanju pravic posamezniku, ki potrebuje pomoč zaradi svoje bolezni, invalidnosti, starosti. Pravice lahko uveljavljajo posamezniki, ki so zavarovani za dolgotrajno oskrbo in ki so starejši od 18. let.

Od 1.1.2024 se izvaja pravica oskrbovalca družinskega člana po Zakonu o dolgotrajni oskrbi, zato so bili s 1.1.2024 vsi aktualni upravičenci do izbire družinskega pomočnika v skladu z določili Zakona o dolgotrajni oskrbi prevedeni v upravičence do oskrbovalca družinskega člana.

Prav tako pa izbrani kandidat za oskrbovalca družinskega člana mora biti polnoletna oseba, ki izpolnjuje naslednje lastnosti oziroma pogoje:

- je psihofizično sposoben opravljati naloge oskrbovalca družinskega člana;
- je družinski član upravičenca in ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot upravičenec in tam tudi dejansko prebiva;
- iz kazenske evidence izhaja, da ni bil pravnomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo, kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost ali kaznivega dejanja zoper premoženje;
- ima opravljeno osnovno usposabljanje iz prvega odstavka 30. člena tega zakona oziroma ga opravi najpozneje v treh mesecih od izvršljivosti odločbe o izbiri oskrbovalca družinskega člana (20. člen ZDOsk-1).

Kandidat za oskrbovalca družinskega člana prejme za opravljanje dela 1,2 minimalne plače, v kolikor delo opravlja za enega upravičenca. V primeru, da opravlja naloge oskrbovalca družinskega člana za dva upravičenca, pa prejme plačilo za izgubljeni dohodek v višini 1,8 minimalne plače, prav tako ima oseba zagotovljeno plačilo osnovnih socialnih zavarovanj, kar se vse krije iz proračuna. Kandidat za oskrbovalca družinskega člana mora pred nastopom dela oskrbovalca zapustiti trg dela oz. mora biti delovno aktivna oseba. Tako je bistvena sprememba s prejšnjo ureditvijo v zagotavljanju pravice, kjer odpadejo zavezanci za plačilo in pa zaznamba nad premoženjem upravičenca.

Tekom leta 2024 so se vlagale vloge za oskrbovalca družinskega člana in pripravljajo vse ostalo vezano na to, da bi zaživele enotne vstopne točke v letu 2025. Kadar posameznik ni mogel sam priti na Center, so se opravili terenski obiski, izvajalo se je informiranje posameznikov v okviru prve socialne pomoči, opravljeni so bili terenski obiski pri upravičencih do družinskih pomočnikov, ki so se po zakonodaji z njihovimi soglasji prevedli v pravico oskrbovalca družinskega člana ODC. Ves čas se je sproti reševalo težave, ki so prihajale, osnovna težava, s katero se še vedno soočamo, je pomanjkanje informacij oziroma nam le-te niso pravočasno in ustrezno posredovane, kar močno otežuje ustrezno pripravo in motiviranje zaposlenih na tem področju, hkrati pa delo na področju dolgotrajne oskrbe pomeni tudi povečan pritisk na redno dejavnost CSD in dodatno tako administrativno kot tudi delovno obremenitev.

Pravice gluhih oseb do tolmačenja

Pravice gluhih oseb do tolmačenja je opredeljena v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list

MESTNA OBČINA VELENJE

RS, št. 96/02, v nadaljevanju: ZUSZJ), ki določa pravico gluhih oseb do informiranja v njim prilagojenih tehnikah ter obseg in način uveljavljanja pravice do tolmača za znakovni jezik pri enakopravnem vključevanju gluhih oseb v življenjsko in delovno okolje ter vse oblike družabnega življenja ob enakih pravicah in pogojih ter z enakimi možnostmi, kot jih imajo osebe brez okvare sluha. Osebe, ki želijo uveljavljati zgoraj naštetе pravice, morajo na centru za socialno delo podati vlogo. Center nato na podlagi mnenja strokovne komisije izda odločbo, gluhi osebi pa se izda izkaznica in vavčerji za plačilo tolmačev. Vavčer je blanket, ki je opredeljen z vrednostjo 1 vavčer = 1 ura tolmačenja. Gluhi osebi po zakonu pripada 30 vavčerjev na leto oziroma 100 vavčerjev na leto, če ima oseba status dijaka ali študenta.

V letu 2024 so izvedli evidenci centra 16 upravičencev iz Mestne občine Velenje, ki imajo pravice po ZUSZJ.

Osebna asistenca

Osebe z invalidnostjo lahko pri centru za socialno delo uveljavljajo pravico do osebne asistencе oziroma do komunikacijskega dodatka po Zakonu o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/2021), ki je začel veljati s 1.1.2019. Pravico do osebne asistencе in komunikacijskega dodatka ureja še Pravilnik o osebni asistenci. Obeta se sprememba zakonodaje na tem področju v povezavi s področjem dolgotrajne oskrbe.

Osebna asistenca je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo. Pri izvajanju osebne asistencе mora imeti uporabnik nadzor nad organizacijo in oblikovanjem storitev osebne asistencе glede na lastne potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje ter želje.

Do osebne asistencе je lahko upravičena oseba, ki:

- zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji;
- je stara od 18 do 65 let (če je oseba uveljavljala pravico do osebne asistencе pred dopolnjenim 65. letom starosti, je upravičena do osebne asistencе tudi po tem ko dopolni 65 let);
- živi ali bi želela živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe;
- in potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

Pravica do osebne asistencе se uveljavlja z vlogo na krajevno pristojnem centru za socialno delo, vlagatelj, ki še ni dopolnil 18 let starosti, oziroma njegov zakoniti zastopnik, lahko vlogo vloži največ štiri mesece pred vlagateljevo polnoletnostjo. Dvočlanska strokovna komisija Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo na podlagi osebnega razgovora z vlagateljem izdela mnenje o številu ur in vsebini osebne asistencе. Na podlagi mnenja strokovne komisije center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistencе. Upravičenec do osebne asistencе izbere enega izmed izvajalcev osebne asistencе, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistencе pri MDDSZ ter z njim opredeli izvedbeni načrt osebne asistencе.

V letu 2024 so izvedli evidenci centra 63 oseb iz Mestne občine Velenje, ki imajo pravice do osebne asistencе.

Komunikacijski dodatek je pravica, ki se lahko dodeli gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki potrebuje izmed storitev osebne asistencе samo pomoč pri komunikaciji in spremstvu.

Pravica do komunikacijskega dodatka se uveljavlja z vlogo na centru za socialno delo, kjer ima oseba stalno oz. začasno prebivališče. Vlagatelj se lahko odloči za uveljavljanje osebne asistencе v obsegu 30 ur na mesec ali za denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, določenega v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ta znaša od 1.3.2024 mesečno 180,85 eur.

V letu 2024 so izvedli evidenci centra 48 oseb iz Mestne občine Velenje, ki imajo pravico do komunikacijskega dodatka.

Z namenom, da se omogoči še boljša dostopnost Centra za socialno delo Savinjsko-Šaleška, so uredili odsevne trakove na vhodnih vratih v prostore centra za socialno delo, poskrbeli za namestitve taktilnih oznak ob vhodu ter nabavili slušno zanko. Za gibalno ovirane osebe pa je dostop že vseskozi omogočen z dvigalom.

Zavod za turizem Šaleške doline

V Zavodu za turizem Šaleške doline nadaljujejo s postopnim razvojem dostopnega turizma, ki nudi ljudem z različnimi omejitvami neodvisno in dostojanstveno uporabo turističnih storitev in produktov. Vila Bianca, TIC, butična trgovinica so dostopni invalidom (parkirno mesto za invalide, urejen dostop, sanitarije za invalide). Tudi Vista (brez razgledne ploščadi) in TIC Vista. Ponujajo ležalnik za gibalno ovirane na Velenjski plaži, kolo za gibalno ovirane, delajo sicer prilagojene turistične programe za osebe z različnimi omejitvami, tudi za invalide. Na spletni strani so vzpostavili modul Mesto po meri vseh. Za področje turizma velja Muzej premogovništva Slovenije kot edini muzej v Sloveniji, ki je pod zemljo dostopen tudi invalidom.

Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline Velenje

Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline Velenje ima sedež na Kersnikovi 13 v Velenju. Uradne ure za članice in člane so ob ponedeljkih popoldne in ob četrtek dopoldne. Društvo sestavljajo Odbor invalidov Mestne občine Velenje, Odbor invalidov občine Šoštanj, Odbor invalidov občine Šmartno ob Paki, Aktiv delovnih invalidov skupine Premogovnik Velenje in Aktiv invalidov v društvu. Izvršni odbor se je v letu 2024 sestajal na rednih in izrednih sejah ter na sestankih vodil odborov in aktivov.

Društvo izvaja osem psihosocialnih programov, ki vključujejo preprečevanje in blaženje socialnih in psihičnih posledic invalidnosti, zagotavljanje zagovornišтва, informativno dejavnost, usposabljanje za aktivno življenje in delo, ohranjanje zdravja, šport, delovanje dnevnih centrov in klubov ter kulturne dejavnosti. V teh programih je v letu 2024 sodelovalo okoli 850 oseb z invalidnostjo.

Poleg izvajanja psihosocialnih programov društvo namenja velik poudarek športnim dejavnostim. Invalidi tekmujejo v različnih panogah, prilagojenih njihovim zmožnostim, in dosegajo izjemne rezultate na izbirnih tekmah, območnih tekmovanjih in državnih prvenstvih. Med najuspešnejšimi disciplinami izstopa streljanje, društvo pa aktivno sodeluje tudi v namiznem tenisu, smučanju, smučarskem teku, kegljanju, balinanju, plavanju, ribolovu in šahu. V letu 2024 so izvedli organizirano tudi trobojno tekmovanje v streljanju, kegljanju z vrvice in pikadu za pokal društva, ki ga je odlično izvedel Odbor invalidov občine Šmartno ob Paki. Prav tako so izvedli organizirano športno srečanje z učenci CVIU v Šmartnem ob Paki, kjer so udeleženci prejeli medalje in se družili.

Delo v odborih in aktivih igra ključno vlogo v društvu, saj nudi tesnejše povezovanje in druženje. Odbor invalidov Mestne občine Velenje redno deli hrano socialno ogroženim in pomoči potrebnim v okviru projektov "Viški hrane" in Banka hrane. Poleg tega društvo skozi vse leto organizira različne dejavnosti, kot so ekskurzije, izobraževanja, predavanja, obiski muzejev in kulturnih ustanov, Martinovanje, Silvestrovanje ter srečanje težjih oseb z invalidnostjo. Ob koncu leta posveča posebno pozornost obisku oseb z invalidnostjo na domu.

Društvo aktivno sodeluje z Mestno občino Velenje, Svetom za invalide MO Velenje ter drugimi društvi in organizacijami. Leta 2024 je obeležilo 55-letnico delovanja in 20-letnico prejema listine "Občina po meri invalidov" za Mestno občino Velenje. V postopku je tudi prijava občine Šoštanj za pridobitev istega naziva. Prav tako se društvo redno prijavlja na razpise Mestne občine Velenje za izvajanje svojih programov.

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje (Zveza MZPM Velenje)

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje (Zveza MZPM Velenje) je prostovoljska, nevladna, humanitarna organizacija društev prijateljev mladine, ki na področju Šaleške doline deluje v dobro otrok, mladostnikov in družin. Združuje 14 društev iz Mestne občine Velenje ter občin Šoštanj in Šmartno ob Paki, v nekaterih nacionalnih projektih krovne organizacije Zveze prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) pa opravlja tudi funkcijo regijskega koordinatorja projektov. Temeljno vodilo pri prizadevanjih za uresničitev programa MZPM Velenje so izvedli tudi v letu 2024 ustvarjanje boljših pogojev za kvalitetno življenje otrok, mladostnikov in družin.

Zveza MZPM Velenje se nenehno odziva na aktualna družbena vprašanja, s svojim delovanjem pa veliko prispeva k oblikovanju pozitivnih vrednot življenja otrok, mladostnikov in družin v Šaleški dolini in širše. Na zvezi ne delajo razlik, pomagajo tudi družinam s statusom tujcev in številnim družinam, v katerih so invalidi starši, ali pa imajo hujše zdravstvene težave s priznano invalidnostjo oz. redko boleznijo otroci in mladostniki. V svoje humanitarne programe vključujejo družine z otroki in mladostniki vse do konca njihovega rednega izobraževanja, torej tudi družine s študenti (do njihovega 26 leta). V letu 2024 so veliko delali prav na humanitarnem področju, saj se je k njim za

MESTNA OBČINA VELENJE

pomoč obrnilo veliko družin z otroki, ki ob vse večji draginji niso več zmogli življenjskih stroškov. Močno je naraslo prav število družin, v katerih se z invalidnostjo ali hudo boleznijo spopadajo starši ali pa otroci.

Program za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo v MO Velenje vsebuje nabor ukrepov, ki jih pri svojem delu uresničujejo tudi na MZPM Velenje. Med drugim osveščajo in informirajo javnost o invalidski problematiki, zdravstvenem varstvu otrok in družin, redkih boleznih... Vsako poletje, že več kot 50 let, na morju izvajajo rehabilitacijske programe v obliki 10-dnevnih zdravstvenih letovanj za otroke in mladostnike (od 5. do 18. leta starosti), ki imajo zdravstvene težave. Od 159 otrok je v lanskem letu 154 otrok z zdravstvenimi težavami uživalo na letovanju na Debelem rtiču ali Poreču s sofinanciranjem Ministrstva za zdravje RS. Sredstva za letovanje je zveza pridobila na javnem razpisu. Ostalim so letovanje omogočili s pomočjo občin (MO Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki), sponzorjev in donatorjev. Ti so dodali tudi sredstva za otroke iz socialno šibkejših družin, saj so starši z nizkimi dohodki plačali le del zdravstvene cene. Polno zdravstveno ceno v višini 210 EUR (Debeli rtič) oz. 200 EUR (Poreč) je plačalo 72 otrok, polovično zdravstveno ceno je plačalo 34 otrok, 47 otrok iz socialno šibkih družin pa je letovalo brezplačno. Med njimi so izvedli 11 otrok s statusom invalida. Finančna sredstva zanje so pridobili iz različnih virov: humanitarnih akcij Zveze prijateljev mladine Slovenije (Pomežnik soncu in FIHO - Otroci s posebnimi potrebami), finančno so pomagali humanitarni Odbor za pomoč občankam in občanom MO Velenje, MO Velenje, občini Šoštanj, Šmartno ob Paki ter posamezni donatorji, ki jih so izvedli v letu 2024 več kot leto prej. Izvedli so tudi petdnevni športni tabor Veter v laseh za otroke iz socialno šibkih okolij. Potekal je prvi teden počitnic, od 25. 6. 2024 dalje, v Gozdni šoli v Mozirju. Izvedli so ga v sodelovanju s Športno zvezo Velenje in Športno unijo Slovenije, za vse udeležence je bil brezplačen, saj so stroške pokrili z donacijo Rotary kluba Velenje, Radia 1 in soorganizatorjev. Vanj so vključili tudi 5 osnovnošolskih otrok s statusom invalida, večina ostalih pa ima pogoste zdravstvene težave. Skupaj pa je 5 nepozabnih dni v Mozirju preživel 19 otrok in mladostnikov.

MZPM Velenje izvaja tudi strokovno-podporne storitve in programe, kamor lahko prištejemo svetovanje v nacionalni mreži TOM telefona za mladostnike. Velenjska skupina 19 svetovalcev in svetovalk na telefonu svetuje vsak ponedeljek, tudi ob praznikih, od 16. do 20 ure, za vso državo.

Na področju vzgoje in izobraževanja v projekte vključujejo tudi učence CVIU Velenje, ki sodelujejo v nacionalnih projektih Evropa v šoli in okoljskih projektih Odpadek naj ne bo samo odpadke ter Varujmo in ohranimo Šaleško dolino, številni pa z branjem osvajajo tudi Kajuhovo bralno značko in sodelujejo v razpisu Evropa v šoli, kjer so v preteklih letih učenci iz CVIU redno dobivali najvišja državna priznanja. Njihovi učenci sodelujejo tudi v programu Otroški parlament, kjer imajo glavno besedo mladostniki, razpravljajo pa o zelo aktualnih temah. V letu 2024 so drugo leto zapored razpravljali na temo Duševno zdravje otrok in mladostnikov, kar je vse manj tabu tema.

Na področju humanitarne pomoči družinam, v katerih ima status invalida starš ali otrok, so v letu 2024 na različne načine pomagali 38 družinam iz MO Velenje ter še 11 družinam iz Šoštanja in Šmartnega ob Paki. S humanitarno pomočjo v obliki bogatih prehrabnih in higienskih paketov, šolskih potrebščin (tudi z nakupom delovnih zvezkov), brezplačnih počitniških programov (letovanja na morju, počitniško varstvo poletni tabori, vključitev v sicer plačljivo Lego robotiko ...) ter plačilom položnic, so v letu 2024 pomagali 24 družinam iz MOV, v katerih ima status invalida eden od staršev ali pa je invaliden otrok. V svoje preventivne, izobraževalne in humanitarne programe so vključili 64 otrok in mladostnikov iz MOV, ki imajo status oseb z invalidnostjo ali posebne odločbe zaradi dolgotrajnih kroničnih bolezni in redkih bolezni. Omogočali so jim terapije s konji, kupovali invalidske pripomočke in opremo in posebno hrano. Pomagali so tudi pri nakupu plen in drugih higienskih pripomočkov za invalidne mladostnike. Družini z invalidnim otrokom, ki je zaradi bolezni na invalidskem vozičku, z donacijskimi sredstvi pomagajo pri adaptaciji zanj primerne stanovanjske. Poskrbeli so, da so otroci s statusom invalida in s hudimi zdravstvenimi težavami decembra 2024 dobili bogata praznična darila donatorjev in jim tako polepšali praznični čas. 14 hudo bolnih otrok in otrok z redkimi boleznimi so prijavili v program Botrstvo v Sloveniji. Vsi so bili vključeni vanj.

Staršem hudo bolnih otrok so celo leto pomagali tudi s plačilom osnovnih položnic, saj imajo vsi višje družinske stroške tudi zaradi pogostih pregledov v bolnišnicah, posebne hrane in z nakupom prehrabnih dodatkov. Zveza ne bi mogla delovati brez srčnih prostovoljcev. V letu 2024 je 92 prostovoljcev MZPM Velenje opravilo 7280 ur prostovoljskega dela. Največ ur so prostovoljci opravili na področju zdravja otrok in mladostnikov, kar 4160 ur, sledi področje socialne varnosti, kjer so opravili 2459 ur ... Pri svojem delu pogosto pomagajo invalidnim otrokom ali otrokom s težjimi boleznimi. Ocenjena vrednost dela prostovoljcev MZPM Velenje v letu 2024 (po predpisanih cenah dela Slovenske filantropije) je kar 73.076,50 evrov, kolikor so s svojim brezplačnim delom prispevali skupnosti.

MESTNA OBČINA VELENJE

Na MZPM Velenje so se tudi v letu 2024 trudili, da so družinam z otroki zagotavljali enake možnosti in krepitev socialne vključenosti invalidnih oseb v življenje lokalne skupnosti. S pomočjo uspešnega zbiranja donacijskih sredstev so lahko družinam, v katerih imajo status invalida starši ali otroci, pomagali skozi vse leto.

Rdeč križ Slovenije, Območno združenje Velenje

V vse dejavnosti, ki se izvajajo, so prek različnih programov vključene tudi osebe z invalidnostjo. Delo so izvedli izvedeno v okviru različnih programov, med katerimi so izvedli v letu 2024 izvedenih 14 krvodajalskih akcij, pri katerih so izvedli opravljenih 12.462 odvzemov krvi. Krvodajalske akcije so bile organizirane za Zavod RS za transfuzijsko medicino Ljubljana ter za transfuzijske oddelke bolnišnic Maribor, Celje in Slovenj Gradec. Krvodajalci so bili vabljeni k sodelovanju tudi prek SMS-sporočil.

Posebna pozornost je bila namenjena ozaveščanju širše javnosti o osnovnih postopkih oživljanja in uporabi AED-naprave. Zato so bili dvakrat mesečno v prostorih organizirani brezplačni tečaji. Prav tako so se brezplačni tečaji temeljnih postopkov oživljanja in uporabe defibrilatorja izvajali v krajevnih organizacijah Rdečega križa. Sodelovanje je potekalo tudi na Šolski olimpijadi na Ribiški cesti v Velenju, v projektu »Varnost v prometu« in drugih dogodkih.

Socialna dejavnost vključuje vse uporabnike in prejemnike materialne ter psihosocialne pomoči, med katerimi so brezposelni, upokojenci, invalidi in tujci. Sodelovanje poteka tudi v drugih programih in aktivnostih v lokalnem okolju, katerih namen je pomoč ljudem v stiski. Med njimi so Odbor za pomoč občankam in občanom, projekt Viški hrane, LAS, Društvo prijateljev mladine, Združenje multiple skleroze SAŠA – podružnica Velenje, Društvo gluhih in naglušnih Velenje, Društvo Hiša in drugi.

V letu 2024 so izvedli izvedenih šest rednih delitev prehranskih paketov. Krajevne organizacije Rdečega križa so posameznikom nudile finančno pomoč za plačilo ortopedskih pripomočkov, kritje stroškov zdravljenja, kurjavo in druge nujne stroške. Ob začetku šolskega leta je 135 otrok prejelo bone v skupni vrednosti 5.400 evrov. Brezplačno tedensko letovanje na Debelem rtiču so izvedli omogočeno 37 otrokom in 5 starejšim osebam.

Za izboljšanje kakovosti življenja starejših, bolnih in oseb z invalidnostjo so izvedli izvedenih 20 srečanj, ki se jih je skupaj udeležilo 1.579 oseb, opravljenih so izvedli 2.084 obiskov starejših, na postajah Rdečega križa so potekala zdravstvenovzgojna predavanja in meritve krvnega tlaka, sladkorja ter holesterola, ki se jih je udeležilo 844 oseb, opravljenih pa so izvedli 2.010 meritve. Organizirane so bile tudi meritve za Združenje multiple skleroze Slovenije – podružnica Savinjsko-Šaleške regije. Redno je potekala tedenska vadba za zdravje, vsakih 14 dni pa so bile organizirane delavnice ročnih del.

Vse dejavnosti se izvajajo prek krajevnih organizacij Rdečega križa, pri čemer prostovoljci aktivno sodelujejo pri vseh dejavnostih. Njihova pomoč je ključna za doseganje zastavljenih ciljev in uspešno izvedbo programov.

Društvo Hiša

V letu 2024 je društvo zaposlovalo štiri osebe s statusom invalidne osebe, od katerih sta se dva upokojila. Društvo ima status nevladne organizacije v javnem interesu od leta 2019, v letu 2023 pa tudi status humanitarne organizacije.

Ciljna populacija v obeh socialnovarstvenih programih v zelo visoki meri obsega osebe s posebnimi potrebami, saj so prav zaradi njihove potrebe po dodatni pozornosti in skrbi ti programi nastali in se razvijali.

Dejavnosti društva so bile usmerjene v pomoč in podporo osebam v težjih in negotovih psihosocialnih okoliščinah, kot so:

- z brezdomstvom, z negotovimi stanovanjskimi razmerami, z grožnjo pred deložacijo
- s težavami v telesnem in duševnem zdravju,
- z zasvojenostjo,
- z revščino,
- s porušeno in/ali ogrožujočo socialno mrežo,
- z brezposelnostjo, z nezmožnostjo za zaposlitev ipd.

V letu 2024 so izvajali dva socialnovarstvena programa:

MESTNA OBČINA VELENJE

Center za brezdomne osebe (CZBO) / Strokovno verificiran program je del javne mreže socialnovarstvenih programov, ki zajema tako namestitveni kot psihosocialni podporni program. Uporabnikom sta nudeni pomoč in podpora 24 ur dnevno, vse dni v letu. Strokovno delo je v osnovi razdeljeno na zadovoljevanje osnovnih potreb (prenočevanje, prehrana, opravljanje higiene, usmerjanje, svetovanje) in celodnevno namestitvev. Delo temelji na informiranju, individualnem svetovanju, skupinski obravnavi, pridobivanju veščin za uporabnikovo aktivnejšo vlogo, podpori pri zastavljanju in doseganju ciljev. V letu 2024 so izvedli v namestitveni program Centra za brezdomne osebe (CZBO) vključenih 16 različnih uporabnikov, od tega se jih je več kot polovica soočala z duševnim motnjami, praktično vsi pa so imeli težave v duševnem in telesnem zdravju. Vsi uporabniki so bili moški, povprečna starost je bila 52,3 leta, kar kaže na trend višanja starosti med brezdomnimi osebami; starejših od 50 let so izvedli 56 %, od tega je kar četrtina starejših od 60 let. Najstarejši uporabnik je imel 77 let, najmlajši pa 25. Prostorske kapacitete so obsegale 4 sobe s skupaj 12 posteljami, v katerih so izvedli povprečno 236 nočitev na mesec.

Namestitvena stanovanjska podpora/preventivni antideložacijski program – SO-POTNIK / Program je namenjen vsem tistim najemnikom neprofitnih stanovanj, ki:

1. zaradi težav duševnem zdravju ali zaradi socialnih ter osebnih stisk potrebujejo psihosocialno podporo,
2. prehajajo iz brezdomstva,
3. so v nevarnosti, da bodo izgubili bivališče.

V letu 2024 so v programu SO-POTNIK pomoč in podporo nudili 74 različnim korisnikom (28 žensk in 46 moških), kar pomeni 30 % več kot v prejšnjem letu.

V letu 2024 se je pomembno zvišala frekvenca podpore na naslednjih področjih:

- spodbujanje in pomoč za primerno vzdrževanje stanovanjske enote in tudi skupnih prostorov, opozarjanje na spoštovanje hišnega reda
- spremljanje na različne institucije, socialna asistenca
- informiranje najemnikov o možnostih za urejanje in izboljšanje socialnega in materialnega položaja
- psihosocialno svetovanje
- zagovorništvo stanovalcev v stikih z drugimi institucijami
- pridobivanje donacij in druge dodatne aktivnosti.

Udarnik MC Velenje

Udarnik MCV je prostovoljska skupina, ki na območju MO Velenje nudi brezplačno pomoč tistim, ki si zaradi slabšega socialnega stanja ne morejo privoščiti dodatne pomoči, starejšim osebam brez svojcev in tistim, ki zaradi zdravstvenih omejitev dela ne zmorejo opraviti sami, nimajo pa finančnih sredstev za plačilo tovrstnih storitev. Na pomoč pa priskočijo tudi raznim organizacijam, zavodom in društvom, ki delujejo v korist lokalne skupnosti.

V letu 2024 so izvedli na področju prostovoljstva izvedenih približno 60 različnih prostovoljskih akcij, v katerih je sodelovalo 38 prostovoljcev in prostovoljk. Skupaj so opravili 3.041 ur vsebinskega prostovoljskega dela, pri čemer je bila večina aktivnosti usmerjena v pomoč ranljivim skupinam. S svojim delovanjem so deloma izboljšali življenjsko situacijo približno 400 posameznikom iz ranljivih skupin, živečim na območju Mestne občine Velenje. Med njimi so starejši in gibalno ovirani brez svojcev, osebe, ki živijo pod pragom revščine, ter drugi posamezniki v stiski.

V okviru brezplačne pomoči so bile v letu 2024 izvedene naslednje aktivnosti:

- fizična pomoč socialno ranljivim – 40 delovnih akcij, vključno s selitvami, adaptacijami, pripravo drv za kurjavo, montažo pohištva in opreme, beljenjem ter sanacijami,
- prevozi starejših in gibalno oviranih oseb – 507 prevozov,
- družabništvo in pomoč na domu starostnikom – približno 1.600 ur,
- inštrukcije in mentorstvo otrokom iz ranljivih družin – 220 ur,
- svetovanje in dodatne napotitve na področju socialnega varstva, predvsem izpolnjevanje vlog za denarne socialne pomoči in subvencije najemnin – 22 izpolnjenih vlog,
- posredovanje brezplačne tehnične opreme za osebe z minimalnimi prihodki – posredovanih so izvedli 28 aparatov v 25 gospodinjstev, ki živijo pod pragom revščine.
-

S temi dejavnostmi se je prispevalo k izboljšanju življenjskih pogojev številnih posameznikov ter krepitvi solidarnosti in prostovoljnega dela v skupnosti.

3. DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV

Urad za urejanje prostora MO Velenje

Na Uradu za urejanje prostora MO Velenje skrbijo, da je pri izdelavi sprememb in dopolnitev obstoječih prostorskih aktov MO Velenje ter pri izdelavi novih prostorskih aktov vedno posebna skrb namenjena invalidom. Predvsem pri prostorskih rešitvah, odstranitvi ovir za invalide, zaradi boljše mobilnosti oseb z invalidnostjo ter pri izboljšanju bivalnih pogojev za vse občane MO Velenje in s tem tudi za občane s posebnimi potrebami. Že leta se trudijo, da vsa zakonsko predpisana določila, glede odstranjevanja ovir za invalide, vgrajujejo tudi v občinske odloke o prostorskih aktih. S tem bodo nadaljevali tudi v prihodnje. Svet MO Velenje je na 19. redni seji dne 28. 2. 2017 sprejel Celostno prometno strategijo MO Velenje, Trajnostna mobilnost za zeleno Velenje, Ukrepajmo danes za prijaznejši jutri (Uradni vestnik 5/2017). MO Velenje bo v prihodnosti kot regijsko vozlišče spodbujala in uvajala različne oblike trajnostne mobilnosti. Stremi k dostopnosti vsem prebivalcem, dnevnim migrantom iz naselij in zaselkov celotne Šaleške doline ter drugim obiskovalcem, ponašala pa se bo s privlačno urejenimi javnimi površinami in učinkovitimi povezavami znotraj občine in regije. Za uresničevanje vizije so si na podlagi obširnega vključevanja javnost zastavili naslednje strateške cilje:

- povečati prometno varnost in zdravje ljudi,
- povečati dostopnost in s tem kakovost življenja za vse skupine prebivalcev v občini (otroke, invalide, socialno ogrožene, ...),
- zagotoviti kakovostno dostopnost vseh naselij v občini,
- podpirati razvoj lokalnega in regionalnega gospodarstva ter privabljanje investorjev,
- podpirati turistični razvoj občine in
- prispevati h kakovostnemu okolju.

Celostna prometna strategija MO Velenje predvideva na področju uveljavitve trajnostnega načrtovanja prometa tudi naslednji ukrep in sicer Strateško načrtovanje dostopnosti za invalide in druge osebe z oviranostmi. Pri slednjem gre za učinkovito izvajanje ukrepov za izboljšanje dostopnosti za invalide, pri čemer se bo Načrt TTVS za osebe z okvaro vida (2013) prenovil in dopolnil z ukrepi za izboljšanje dostopnosti za druge skupine oseb z invalidnostjo – izdelava Strateškega načrta dostopnosti. Načrt vsebuje smernice in ukrepe za izboljšanje dostopnosti peš površin, pomemben del načrta pa je tudi dostop do informacij, kar je predvsem pomembno za izboljšanje dostopnosti javnega potniškega prometa za vse uporabnike. Poleg navedenega so lansko leto na UUP skupaj z Inštitutom za politike prostora (IPoP) izdelali Načrt hodljivosti za MO Velenje. Dokument celovito poroča o delu, ki je potekalo med zimo in poletjem 2022, ko je v okviru programa Aktivno v šolo in zdravo mesto, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje RS, potekala priprava načrta. LNH Velenje so izdelali sodelavci IPoP – Inštituta za politike prostora, Društva za varstvo Alp CIPRA Slovenija v sodelovanju s predstavniki Mestne občine Velenje in številnimi lokalnimi akterji. Proces priprave LNH Velenje se je osredotočil na poselitveno jedro občine, ožje območje obravnave so izvedli središče mesta Velenje v katerem je gostota prebivalcev, obiskovalcev, institucij, dejavnosti in storitev največja. Proces priprave LNH Velenje je podprla fokusna skupina, sestavljena iz predstavnikov MOV, javnih zavodov, območne enote NIJZ in civilnodružbenih organizacij. V proces so bili dodatno posebej vključeni še predstavniki šol, invalidskih organizacij in lokalne turistične organizacije ter šolarji. Analitično delo je z vključevanjem številnih lokalnih akterjev razkrilo, da so v območju obravnave naravni in ustvarjeni pogoji za hojo zelo ugodni. Hkrati pa razmere v prostoru in prometu kažejo, da obstajajo realne potrebe in možnosti za izboljšave. Pomembna analitična ugotovitev je, da sta udobje hoje in uporabnost javnega odprtega prostora za starejše, gibalno in senzorno ovirane osebe ter starše in skrbnike majhnih otrok pogosto ovirana. V tem smislu se spoznanje prav tako navezuje na CPS Velenje (2017), ki opozarja, da mora občina nadgraditi rešitve, ki jih je za ureditev vodilnega sistema za osebe z okvaro vida že leta 2013 pripravil Zavod Dostop ter poskrbeti še za druge vidike oviranosti. V prostoru je prisotnih več pomanjkljivosti, ki kažejo na to, da je potrebno celostno izboljšati pristop k odstranjevanju ovir in izvajanju rešitev za zagotavljanje univerzalne dostopnosti in uporabnosti peš poti in javnega prostora (neobstoječe ali prestrme klančine, ovire na poteh, preozke peš poti, pomanjkanje ročajev za oprijem ob stopnicah in nivojskih spremembah, prenizke klopi, klopi brez ročajev). Pomemben napredek lahko občina doseže tudi pri zagotavljanju udobja hoje za osebe z oviranostmi in dostopnosti javnega prostora, storitev in informacij, predvsem pa javnih objektov (npr. šol, zdravstvenega doma, lekarne, Viste). Bolj dosledno mora občina upoštevati načela dostopnosti pri premagovanju višinskih razlik (klančine, nivojski prehodi itd.) in organizaciji prireditev.

Projekt Kamerat

V letu 2018 so v MO Velenje pričeli z izvajanjem projekta Kamerat, ki nudi starejšim in gibalno oviranim več mobilnosti. Brezplačni prevozi so namenjeni starejšim od 65 let ter gibalno oviranim občankam in občanom MO Velenje, ki nimajo drugih možnosti prevoza. Osnovna načela projekta so medgeneracijska solidarnost, spodbujanje aktivnega življenja, povezovanje, sodelovanje, spoštovanje narave in podpiranje prostovoljstva. Prevozi se izvajajo na relaciji Šaleške doline (Zdravstveni dom Velenje, pokopališče, lekarna, banka, trgovina, Bolnišnica Topolšica...), ob delavnikih, med 9.00 in 15.00. Vse prevoze je potrebno rezervirati vsaj tri dni prej na telefonski številki 080 15 70. Ta način nudi, da zagotovijo prevoz kar se da največjemu številu uporabnikov. Klicni center je vzpostavljen na Uradu za družbene dejavnosti. MO Velenje je za ta namen kupila avtomobil, s katerim upravlja Mladinski center Velenje, prevoze pa izvajajo prostovoljci Udarnika MC. V letu 2024 so izvedli opravljenih skupaj več kot 500 prevozov. Največ so izvedli prevozov v Zdravstveni dom Velenje.

Urad za družbene dejavnosti MO Velenje zagotavlja tudi financiranje prevoza v šolo in iz šole za učence iz MO Velenje, ki imajo odločbe o usmeritvi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Urad za komunalne dejavnosti MO Velenje

Na Uradu za komunalne dejavnosti skrbijo za odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežuje neodvisno življenje oseb z invalidnostjo, zagotavljajo neovirano gibanje invalidnim osebam.

Odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežuje neodvisno življenje oseb z invalidnostjo

V sklopu odpravljanja arhitektonskih ovir so redno vzdrževali tipke za slepe na semaforjih - resetiranje utripalcev, pregled piskačev in zamenjava tipk.

MESTNA OBČINA VELENJE

Ureditev dostopov za invalide na javnih cestah in ulicah v mestu

Večje rekonstrukcije cest so planirane v letu 2025, zato v letu 2024 ni bilo dodatnih ureditev dostopov.

Ustrezna horizontalna in vertikalna označitev obstoječih parkirnih mest

MO Velenje označuje invalidska parkirna mesta skladno s pobudami občanov, ki so do parkirnih mest opravičeni. Takšna praksa se je v preteklosti izkazala za dobro, zato bodo z njo nadaljevali tudi v prihodnje. V letu 2024 sta bili dodatno označeni 2 invalidski parkirni mesti in sicer obe na Cesti talcev 18a.

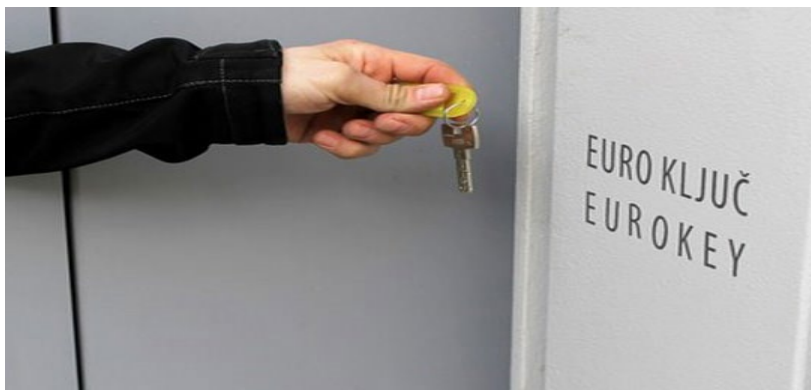

Zagotavljanje neoviranega gibanja invalidnim osebam

Lokalca « rumene barve», vozi po petih progah in ustavlja na 63 vstopnih izstopnih točkah. Informacije o voznem redu so na vsakem avtobusnem postajališču, na spletni strani Mestne občine Velenje, pod rubriko LOKALC, in na spletni strani avtobusnega prevoznika NOMAGO. Dva Lokalca sta prirejena z rampo za vstopanje in izstopanje oseb z invalidnostjo. Na urnikih voženj je označen čas vožnje Lokalca z invalidskim znakom.

Javne sanitarije, prilagajene za invalide, se odpirajo s posebnim EURO ključem. Ta sistem nudi, da imajo dostop do sanitarij, namenjenih izključno invalidom, le osebe, ki so upravičene do tega ključa, kar zagotavlja njihovo zasebnost in varnost. V nadaljevanju so navedene lokacije v Velenju, kjer so na voljo takšne sanitarije.

Na glavnem avtobusnem postajališču, ki leži ob Šaleški cesti – eni izmed glavnih mestnih vpadnic –, je ena sanitarija posebej namenjena invalidom. Dostop do nje je mogoč z EURO ključem, ki ga lahko posamezniki prevzamejo v bližnjem lokalu. Ta praktična rešitev nudi, da so sanitarije hitro dostopne tako domačinom kot obiskovalcem, ki potujejo skozi mesto.

Podobno je urejeno ob Velenjskem jezeru, priljubljeni rekreacijski točki, kjer je ena sanitarija prilagojena za invalide. EURO ključ je na voljo v bližnjem Baru Plaža, kar olajša uporabo vsem, ki preživljajo čas ob jezeru. Tudi razgledna ploščad v Parku Vista, ki privablja obiskovalce z izjemnim pogledom na okolico, je opremljena z eno sanitarijo, posebej zasnovano za potrebe oseb z invalidnostjo, kar dokazuje, da mesto skrbi za dostopnost tudi na svojih turističnih znamenitostih.

Poleg sanitarij, namenjenih izključno invalidom, Velenje ponuja tudi nekaj skupnih rešitev. Ob Škalskem jezeru je na voljo ena sanitarija, ki služi tako ženskam in moškim kot invalidom. Enaka ureditev velja za Sončni park v bližini Ville Rožle ter za garažo Zdravstvenega doma. Čeprav so te sanitarije zasnovane za širšo uporabo, še vedno upoštevajo potrebe oseb z omejeno mobilnostjo in zagotavljajo osnovno raven dostopnosti.

Sončni park

Garaža Zdravstveni dom

Ureditev javnih sanitarij za invalide v Velenju kaže na zavezo občine k ustvarjanju okolja, ki je prijazno vsem. S kombinacijo namenskih sanitarij z EURO ključem in skupnih prilagojenih prostorov mesto zagotavlja, da so javne površine dostopne tudi osebam z omejeno mobilnostjo. Za dodatne informacije o teh storitvah ali predloge za izboljšave se lahko obrnete na pristojne lokalne službe ali obiščete spletno stran občine Velenje.

Urad za investicije in premoženje MO Velenje

V letu 2024 je Urad za premoženje in investicije v Mestni občini Velenje izvedel več pomembnih ukrepov v okviru programa za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo. Na področju stanovanjske politike so izvedli v letu 2024 starejšim občanom dodeljenih 8 neprofitnih stanovanj. Pri tem so bile upoštevane njihove specifične potrebe, saj so jim bila zagotovljena stanovanja v pritličju oziroma stanovanja v objektih z dvigalom. Poleg tega je bila izvedena zamenjava dveh stanovanj za invalida, ki sta živela v višjih nadstropjih brez dvigala, ter sta bila preseljena v primernejša pritlična stanovanja. V neprofitnih stanovanjih v lasti Mestne občine Velenje so bile adaptirane in prenovljene štiri kopalnice. Kopalnice s kadmi so bile prilagojene in preurejene v kopalnice s tušem, kar predstavlja pomembno pridobitev za starejše in gibalno ovirane najemnike. Cilj občine je dolgoročno zagotoviti ustrezna stanovanja tudi prihodnjim starejšim prosičcem, pri čemer so pripravljeni na pobudo upravnika ali stanovalca pristopiti k potrebnim sanacijam v primeru zdravstvenih težav ali gibalnih omejitev stanovalcev.

V krajevni skupnosti Stara vas so bili izvedeni pomembni ukrepi za izboljšanje dostopa gibalno oviranih oseb do doma krajanov. V sklopu projekta prilagoditve prostorov za invalide so bila namenjena sredstva za ureditev vhoda in hodnikov, kar invalidom nudi lažji dostop do prostorov KS Stara vas. Te prilagoditve zagotavljajo enake možnosti za vse krajanke in nudijo nemoten dostop invalidnim osebam do volišč, kar prispeva k uresničevanju demokratičnih pravic in enakopravnemu sodelovanju vseh občanov pri volitvah in drugih dogodkih v krajevni skupnosti.

Skupna občinska uprava SAŠA regije, Služba medobčinske inšpekcije, redarstva in varstva okolja – medobčinsko redarstvo

Skupna občinska uprava SAŠA regije, Služba medobčinskega redarstva je redno izvajala nadzore nad upravičenostjo parkiranja vozil na parkirnih mestih za invalide (predpisane parkirne karte za invalide). Občinski redarji so v primeru neupravičenega parkiranja na tovrstnih parkirnih mestih, ustrezno ukrepali. Prav tako so na podlagi neposredne ugotovitve na terenu (npr. pomanjkljivosti pri označitvi parkirnih mest za invalide ipd.), ali na podlagi pobud, predlogov, ki so jih prejeli s strani občanov, o tem obveščali pristojne službe za odpravo različnih pomanjkljivosti.

Zdravstveni dom Velenje

V skladu z zavezami MO Velenje za izboljšanje kakovosti življenja oseb z invalidnostjo so v Zdravstvenem domu Velenje, na enoti CKZ (Center za krepitev zdravja,) izvedli in nadaljevali z izvajanjem programa. Prizadevanje Centra za krepitev zdravja so izvedli osredotočeno na zagotavljanje enakih priložnosti, dostopnosti ter podpore invalidnim osebam v naši skupnosti.

V letu 2024 je Medobčinsko društvo oseb z invalidnostjo Šaleške doline Velenje uspešno sodelovalo z Medobčinskim društvom gluhih in naglušnih Velenje ter Savinjsko-šaleško podružnico Združenja multiple skleroze Slovenije pri številnih aktivnostih, namenjenih promociji zdravja in ozaveščanju o pomenu dobrega počutja med invalidi. Ta partnerstva so omogočila izvedbo različnih dejavnosti, ki so prispevale k boljšemu fizičnemu in duševnemu zdravju skupnosti.

V sodelovanju z Medobčinskim društvom gluhih in naglušnih Velenje so izvedli organizirano predavanje o zdravi prehrani, kjer so udeleženci pridobili dragocene informacije o uravnoveženem prehranjevanju in njegovem vplivu na splošno zdravje ter dobro počutje. Poleg tega je bila v zdravstvenem domu izboljšana dostopnost za osebe z okvaro sluha – uvedene so bile slušne zanke, vhodna vrata pa so bila opremljena z ustrezno nalepko. Vsi zaposleni so bili seznanjeni s temi izboljšavami, slušne zanke pa so zdaj na voljo v telefonski centrali in enoti nujne medicinske pomoči, kar nudi lažjo in učinkovitejšo komunikacijo.

V sodelovanju s Savinjsko-šaleško podružnico Združenja multiple skleroze Slovenije je bila izvedena delavnica »Gibam se«, ki je vključevala posebej zasnovane vaje za izboljšanje gibljivosti, ravnotežja in splošnega počutja. Cilj delavnice je bil spodbuditi redno telesno aktivnost, ki je ključna za ohranjanje zdravja, tudi pri osebah z multiplo sklerozo. Poleg tega so izvedli izvedeno predavanje o ustnem zdravju, ki predstavlja pomemben del splošnega zdravja in počutja. Slabo ustno zdravje lahko vodi v motnje prehranjevanja, bolečine, nizko samopodobo in splošno slabše počutje.

Sodelovanje z omenjenima organizacijama prinaša številne pozitivne učinke tako za posameznike kot za njihove svojce in širšo skupnost. Skupna prizadevanja bodo tudi v prihodnje prispevala k boljšemu življenju oseb z invalidnostjo v občini.

Lekarna Velenje

Lekarna Velenje si prizadeva zagotoviti dobro dostopnost svojih storitev vsem občanom, pri čemer posebno pozornost namenja osebam, ki bi lahko zaradi različnih osebnih okoliščin imeli otežen dostop do lekarniških storitev. Gibalno oviranim osebam je bil vstop v vse enote lekarne omogočen že pred leti z izgradnjo klančin. Ob vseh lekarnah so urejena in označena parkirna mesta za invalide. Na željo pacientov jim zdravila in medicinske pripomočke osebje dostavi neposredno do vhoda lekarne.

V vseh enotah so zagotovljeni prostori za svetovanje, kjer se lahko pacienti s farmacevtom pogovorijo ločeno od ostalih obiskovalcev. Svetovanje je omogočeno tudi prek telefona in elektronske pošte, na vprašanja pacientov pa se redno odgovarja. Številni pacienti se še posebej pogosto poslužujejo telefonskih svetovanj, tako v rednem odpiralnem času kot tudi med dežurno službo.

Z namenom zagotavljanja enakih možnosti dostopa do lekarniških storitev se je del strokovnega osebja usposobil za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku.

V kolektivu so zaposleni tudi posamezniki s statusom invalida, pri čemer so njihove delovne naloge in delovno okolje prilagojeni njihovim sposobnostim in potrebam.

Lekarna Velenje prisluhne pobudam uporabnikov svojih storitev ter na podlagi njihovih predlogov išče rešitve za izboljšave. Vse predloge, ki bi lahko dodatno prispevali k izboljšanju kakovosti življenja oseb s posebnimi potrebami, pozdravljajo in jih bodo z veseljem preučili.

Komunalno podjetje Velenje

V preteklosti je Komunalno podjetje Velenje prestavilo prodajno-komercialno službo in pisarno za modre cone v pritličje upravne stavbe KPV, saj gre za področji, kjer je delo s strankami najpogostejše. Pred vhodom v stavbo je bila urejena klančina za invalide, recepcija podjetja pa je bila prilagojena tako, da nudi lažji dostop tudi gibalno oviranim osebam. Na pokopališčih Podkraj in Škale so bile urejene klančine za lažji dostop do grobnih mest, obenem pa so bile v sodelovanju z občinami lastnicami postavljene ograje ob grobnih vrstah, ki so dvignjene zaradi škarp, s čimer je bila zagotovljena večja varnost obiskovalcev.

V letu 2024 je Komunalno podjetje Velenje, Pogrebno-pokopališka dejavnost, s pomočjo občin lastnic posodobilo svojo opremo z novim električnim vozilom, namenjenim prevozu obiskovalcev po pokopališču in prevozu pri pogrebnih slovesnostih. Novo vozilo eMover C4 48V s sodobno litij-ionsko baterijo nadomešča prejšnje električno vozilo, ki so izvedli po več kot desetih letih uporabe že močno dotrajano. Z novo pridobitvijo bo mogoče še zanesljiveje in učinkoviteje nuditi prevoz obiskovalcev do grobnih mest ter zagotavljati podporo pri organizaciji pogrebov.

Obiskovalci, ki želijo koristiti brezplačni prevoz z električnim vozilom, lahko pokličejo na dežurno telefonsko številko Pogrebno-pokopališke dejavnosti 041 304 333 ali obiščejo pisarno na pokopališču Podkraj, kjer bo prevoz z veseljem urejen. S to posodobitvijo so bile izboljšane kakovost storitev ter zagotovljena še prijaznejša in učinkovitejša podpora obiskovalcem pokopališča.

V pritličju upravne stavbe KPV potekajo tudi parlamentarne, predsedniške in lokalne volitve ter volitve v Evropski parlament in referendumu za volilni okraj KS Stara vas. Izbira lokacije temelji predvsem na dostopnosti volišča tudi za gibalno ovirane osebe.

Narava dela Komunalnega podjetja Velenje je usmerjena predvsem v skrb za komunalno infrastrukturo, zato vsako leto ni izvedena kakšna vidnejša izboljšava, ki bi neposredno vplivala na življenje oseb z invalidnostjo oziroma gibalno oviranih oseb.

4. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Andragoško društvo Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje

Andragoško društvo Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje, kot neprofitna organizacija, že 38 študijskih let organizira izobraževanje starejših z namenom razvoja, raziskovanja in predvsem nudinja izobraževanja starejših ter oseb s posebnimi potrebami. Programi so namenjeni njihovem osebnemu razvoju, izboljšanju socialnih vlog ter spodbujanju prostovoljnega sodelovanja v družbenem razvoju.

Obstoječi izobraževalni program je v tem študijskem letu obsegal deset področij delovanja: tuje jezike, računalništvo, glasbeno in likovno ustvarjanje, hortikulturo, ročna dela, kulinariko, zgodovino, umetnostno zgodovino in geografijo, skrb za lastno zdravje ter področje osebnostne rasti. Program je bil izveden v načrtovanem obsegu.

V dejavnosti izobraževanja so izvedli vključenih 501 študentov različnih generacij, ki jih je v 41 krožkih izobraževalo 33 mentorjev, pri organizaciji pa je sodelovalo tudi 40 animatorjev – prostovoljcev.

Študentke in študenti so svoje pridobljeno znanje in spretnosti uspešno predstavljali širši javnosti na razstavah, prireditvah, koncertih, okroglih mizah, predavanjih in popotovanjih, kjer so prejeli številne pohvale in priznanja za opravljeno delo.

Univerza za tretje življenjsko obdobje posebno pozornost namenja osebam z invalidnostjo, ki so dolgoletni člani, in jim nudi udeležbo pri vseh dejavnostih, ki jih zanimajo. Z nevladnimi organizacijami v širšem okolju ohranja povezovanje, sodelovanje in izmenjavo dobrih praks. V okviru vseživljenjskega učenja se medgeneracijsko

povezuje in sodeluje z vrtci, šolami, varstveno-delovnimi centri in domovi za starejše, s čimer krepi medsebojno solidarnost in samopomoč.

V tem študijskem letu je društvo preselilo svoje prostore na novo lokacijo, ki je prijaznejša za osebe z gibalnimi ovirami. Dvigalo nudi nemoteno udeležbo pri vseh krožkih in aktivnostih, ki potekajo na sedežu društva.

Centrer za vzgojo, izobraževanja in usposabljanje Velenje (v nadaljevanju CVIU Velenje)

Pevski zbor Iskrice je s svojim nastopom na 40. prireditvi Pozdrav pomladi navdušil občinstvo in dokazal, kako pomembna je glasba v šolskem življenju učencev.

Ob slovenskem kulturnem prazniku je bila organizirana osrednja občinska proslava, na kateri je bila s ponosom predstavljena kulturna dediščina.

Plesna skupina VENAS, ki jo sestavljajo učenci posebnega programa in nižjega izobrazbenega standarda Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje, je doživela posebno čast – s svojo plesno točko "Čas" je obogatila kulturni program dveh slovesnih dogodkov, ki sta potekala v torek, 23. januarja 2024. Učenci so najprej nastopili v Veliki dvorani Predsedniške palače na sprejemu delegacije Specialne olimpiade Slovenije, ki je uspešno tekmovala na Poletnih svetovnih igrah specialne olimpiade v Berlinu junija 2023. Kasneje so sodelovali tudi pri slovesni podelitvi priznanj Parašportnik leta 2023 na Brdu pri Kranju, ki je bila prenašana v živo preko spletnega prenosa. Na obeh prireditvah je bila prisotna predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar, ki jo je nastop učencev ganil in ji ogrel srce. Zahvalila se jim je za energijo, ki so jo prinesli s svojim plesom. Povabilo na tako pomembna dogodka je predstavljalo veliko priznanje, spomini na ta dan pa bodo ostali zasidrani v srcih vseh udeleženi.

Gledališka skupina je sodelovala na srečanju v Zagorju ob Savi, kjer so učenci pokazali svoje igralske talente in ustvarjalnost. V okviru meseca ozaveščanja o avtizmu je bil na več osnovnih šolah izveden dogodek "Barvitost življenja", namenjen ozaveščanju in sprejemanju raznolikosti.

Šestošolci so se vsako leto, ob podpori razpisa MO Velenje, odpravili v Portorož na plavalno šolo v naravi, pri čemer so si s pomočjo sofinanciranja krili stroške prenočišča. Učenci drugih razredov so sodelovali na naravoslovnem taboru v ČŠOD Fara, kjer so raziskovali življenje ob reki Kolpi, se učili preživetja v naravi, preizkusili adrenalinski park in lokostrelstvo.

Novembra je bil organiziran tradicionalni slovenski zajtrk, ki je bil še posebej poseben zaradi prisotnosti predstavnikov MO Velenje. Skupaj z učenci so uživali v zdravem slovenskem zajtrku in ob tem izmenjali zgodbe ter izkušnje.

Skozi vse leto je učence redno obiskoval terapevtski pes Foxy z vodnico Tanjo Tajnik, kar je med učenci prinašalo veselje in sprostitev. Poleg tega so se učenci redno udeleževali športnih tekmovanj, kjer so dosegali odlične rezultate in krepili športni duh. Leta 2024 so prejeli posebno priznanje, saj je šola postala najboljša športna šola s prilagojenim programom.

Učenci nižjega izobrazbenega standarda (NIS) so sodelovali pri številnih lokalnih in državnih projektih, med drugim pri projektih "Odpadek naj ne bo samo odpadke", "Varujmo in ohranimo Šaleško dolino", "Bralna značka", "Bralna značka v lahkem branju", "Medgeneracijsko branje", "Evropa v šoli", "Rastem s knjigo" in "Naučimo Velenje smučati". V okviru natečaja za praznično voščilnico je nagrado prejel devetošolec. Učenci so se udeležili tudi državnih tekmovanj iz računalništva, matematike in tehnike.

V letu 2024 se je šola vključila v projekt "Digitalne kompetence za področje posebnih potreb" (DigComp PP), ki se osredotoča na razvoj in izboljšanje digitalnih veščin učencev v izobraževalnih ustanovah s prilagojenim programom.

MESTNA OBČINA VELENJE

Projekt je financiran s sredstvi Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter Sklada za okrevanje in odpornost in bo potekal do zaključka šolskega leta 2026.

Učiteljici Mateja Meh in Ana Linasi sta na 7. mednarodni konferenci "Šola in muzeji", ki jo je organiziralo Educa izobraževanje, skupaj z Muzejem Velenje in drugimi partnerji, predstavili prispevek "Dostopnost muzejev za vse". Učenci posebnega programa vzgoje in izobraževanja so se skozi leto udeleževali športnih prireditev pod okriljem Specialne olimpiade Slovenije in dosegali uspehe na državnih ter mednarodnih tekmovanjih v plavanju. V zimski sezoni so redno obiskovali velenjsko drsališče, kjer so jim omogočili brezplačno drsanje in izposojajo drsalk.

Aprila in maja so učenci v okviru projekta "Zdrav življenjski slog" tedensko obiskovali velenjski bazen in fitnes, pri čemer je upravitelj omogočil brezplačno koriščenje prostorov. V septembru so se udeležili pohodniškega tabora na Bledu, ki ga je finančno podprla MO Velenje, v oktobru pa so se udeležili letovanja v ČŠOD Ajda.

Učenci 6. stopnje posebnega programa so veliko pozornosti namenili lahkemu branju in aktivno sodelovali pri različnih dogodkih ter projektih. Pripravili so likovne razstave, sodelovali z različnimi organizacijami pri ustvarjanju zgodb v lahkem branju, oblikovali brošuro o Muzeju premogovništva v lahkem branju in sodelovali na Kamišibaj festivalu. V sodelovanju z Zavodom Risa so učenci pripravili predstavitev mesta Velenje za goste iz Španije in Portugalske.

Učenci in učiteljice posebnega programa uspešno sodelujejo tudi s Knjižnico Velenje, kjer so organizirali različne razstave, pohod ob svetovnem dnevu Downovega sindroma ter zaključek bralne značke v lahkem branju, kjer so gostili ambasadorja lahkega branja Jerneja Kuntnerja.

Leto 2024 je prineslo pomemben mejnik – šola je pridobila prizidek, ki bo omogočil še boljše pogoje za učenje in razvoj učencev.

Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje

Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje občanom ponuja aktualne in kakovostne izobraževalne programe ter druge podporne aktivnosti, med katerimi so tudi programi, namenjeni izboljšanju življenja oseb z invalidnostjo in oseb s posebnimi potrebami v Mestni občini Velenje.

V okviru formalnih javno veljavnih programov za pridobitev izobrazbe imajo tudi invalidi možnost vključitve. Konkretno v programu srednjega poklicnega izobraževanja Administrator so jim v šolskih letih 2023/2024 in 2024/2025 z različnimi prilagoditvami zagotovili ustrezne pogoje za izobraževanje. Med prilagoditvami so izvajanje predavanj v prostorih, dostopnih gibalno oviranim, možnost spremljanja predavanj v živo in na daljavo, uporaba spletnih učilnic, prilagojeni roki za opravljanje izpitov, podaljšan čas za pisne preizkuse, učna pomoč v živo in na daljavo, dodatne konzultacije s predavateljem ter individualna pomoč.

V Središču za samostojno učenje je ob sodobni multimediji na voljo učni prostor za brezplačno samostojno učenje, kjer si udeleženci lahko prilagodijo način in ritem učenja svojim zmožnostim in potrebam. Na voljo jim je tudi pomoč mentorja.

V projekt Temeljne kompetence 2023–2029 vključujejo tudi invalide. V letu 2024 so izvedli v program vključenih 43 posameznikov, kar predstavlja 5,6 % vseh udeležencev. Izobraževalni programi so namenjeni predvsem krepitvi ključnih kompetenc, kot so socialne, digitalne in jezikovne spretnosti.

V **Večgeneracijskem centru Planet generacij** so v letu 2024 izvajali različne preventivne programe, ki zagotavljajo socialno vključenost ranljivih ciljnih skupin.

Za invalide so organizirali delavnice za krepitev digitalnih kompetenc in opolnomočenje, učenje uporabe pametnih telefonov ter povezovalne delavnice za preprečevanje stigmatizacije in izolacije. V sklopu medgeneracijskega povezovanja so omogočili tudi družabne aktivnosti, kot so igranje šaha, kartanje, druženje in pogovori.

MESTNA OBČINA VELENJE

Poleg tega so izvajali še druge aktivnosti, med njimi jezikovne delavnice angleščine, nemščine in italijanščine, ustvarjalne delavnice oblikovanja gline in izdelave mozaikov, pogovorne delavnice, delavnice za osebno rast in druge tematske vsebine.

Projekt Planet generacij+ so nadgradili in od avgusta do decembra za invalidne osebe oziroma osebe s posebnimi potrebami organizirali:

- ustvarjalno-glasbene delavnice s CVIU, ki so vključevale glasbene nastope pri njih in v centru,
- povezovalne delavnice z Zavodom RUJ, kjer so izvajali vaje za spomin, tombolo ter sodelovali pri plesu in telovadbi,
- delavnice za opolnomočenje z uporabniki VDC SAŠA, enote Ježek, v okviru katerih so reševali uganke, pripravljali tombolo in gibalni poligon.

Program Projektno učenje mlajših odraslih PUMO+ nudi tudi vključevanje oseb z invalidnostjo, saj zagotavlja ustrezen prostor v pritličju na naslovu Borovo, Šaleška cesta 18, ki nudi dostop gibalno oviranim osebam. Prav tako je za vključevanje oseb z invalidnostjo primeren program za odrasle Socialna aktivacija+, ki od septembra 2024 poteka v Velenju in Mozirju.

Takšne oblike sodelovanja in možnosti za socialno vključenost pomembno prispevajo k boljši integraciji oseb s posebnimi potrebami v družbo in jih je smiselno še dodatno okrepiti.

Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje si prizadeva za dostopnost kulturnih vsebin vsem občanom, ne glede na njihove zmožnosti in morebitne ovire. Zaveda se pomena vključevanja ranljivih skupin v kulturno dogajanje, zato ustvarja okolje, kjer se vsak posameznik lahko počuti dobrodošlega in ima možnost sodelovanja pri glasbenih dejavnostih in dogodkih.

V letu 2024 so nadaljevali s prizadevanji, da program ostane dostopen tudi gibalno oviranim osebam in osebam s posebnimi potrebami. Posebno pozornost so namenili organizaciji dogodkov, pri katerih so upoštevali načela inkluzije in enakih možnosti za vse obiskovalce.

V okviru različnih prireditev in koncertov so si prizadevali zagotoviti ustrezne pogoje, da so invalidi lahko enakovredno sodelovali kot obiskovalci. Sodelovali so z osebjem kulturnih prizorišč pri iskanju ustreznih rešitev, da bi bili prostori čim bolj dostopni vsem obiskovalcem.

Glasba je univerzalen jezik, ki povezuje vse generacije in skupnosti, zato si Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje prizadeva, da bi vsak, ne glede na svoje sposobnosti, imel priložnost za glasbeno izražanje. Na individualni ravni spodbujajo pristop, ki nudi prilagoditve v načinu poučevanja, kjer je to potrebno, ter hkrati ustvarjajo spodbudno in vključujoče okolje za vse učence.

V letu 2024 so nadaljevali z odprto komunikacijo in sodelovanjem z vsemi deležniki, ki si prizadevajo za boljše vključevanje oseb z invalidnostjo v družbeno življenje. Obveščali so jih o dogodkih in jih spodbujali k udeležbi ter tako nudili večjo vključenost.

Čeprav večjih infrastrukturnih prilagoditev v letu 2024 niso izvedli, se v Glasbeni šoli Fran Korun Koželjski Velenje zavedajo pomena zagotavljanja enakih možnosti za vse obiskovalce in udeležence programov. Še naprej si bodo prizadevali, da bodo njihove dejavnosti dostopne in odprte za vse ter da bo vsak posameznik imel priložnost uživati v glasbi in kulturi, ne glede na morebitne omejitve.

Knjižnica Velenje

Knjižnica Velenje izjemno dobro sodeluje z ustanovami in društvi v lokalnem okolju, ki združujejo ljudi s posebnimi potrebami. Tako varovancem Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje (CVIU) nudijo različne oblike bibliopedagoškega dela (pravilne ure, vodstvo po knjižnici, odprtja razstav (v okviru katerih predstavijo svoje izdelke), sodelovanje pri Pikini bralni znački in projektu Rastem s knjigo...).

V posebni zbirki, ki so jo poimenovali Lažje berem, je knjižno in neknjižno gradivo, primerno za osebe z okvarami vida, disleksijo, motnjami v duševnem razvoju, pa tudi za oklevajoče bralce in priseljence, ki še ne obvladajo dobro

MESTNA OBČINA VELENJE

slovenskega jezika oziroma se ga učijo. Zbirka je locirana na posebnem mestu v knjižnici in dobro označena, tako s tablamami kot s piktogrami, ki nakazujejo šest skupin: disleksija, brajica, znakovni jezik, zvočne knjige, večji tisk in lahko branje. Poleg zbirke so postavili tudi omaro z bralnimi pripomočki (lupe, bralna očala in ravnila za dislektike) ter računalnik s sintetizatorjem govora. Le ta nudi slepim in slabovidnim korisnikom uporabo računalnika z dodatno prilagoditvijo. Računalnik je postavljen v kotiček z dodatno osvetlitvijo, kateri je namenjen predvsem slabovidnim korisnikom.

Posebna zbirka Lažje berem

Aktivno sodelujejo s Knjižnico slepih in slabovidnih Minke Skaberne. V letu 2024 so še obogatili zbirko zvočnih knjig, ki jih večinoma dobimo v dar od izdajatelja Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije. V glavnem so to dela slovenskih avtorjev (romani, kratka proza) za odrasle in tudi za mladino. Po zvočnicah uporabniki vedno bolj posegajo, ne samo osebe s posebnimi potrebami, ampak tudi starejša populacija, ki ima težave z vidom.

Povečala se je izposoja zvočnih knjig. Preko mobilne aplikacije Audibook je korisnikom na voljo že 861 naslovov. V letu 2024 so knjižnice vzpostavile izposajo elektronskih knjig preko portala Cobiss Ela. Člani knjižnice si morajo za prenos e-knjig in namestitev aplikacije Audibook ustvariti geslo. Podrobnejša navodila dobijo v knjižnici in na spletni strani.

V skladu z zahtevami ZDSMA so prilagodili spletno stran knjižnice:

- izbira kontrastne barvne sheme,
- izbira druge pisave in velikosti,
- izbira pisave za uporabnike z disleksijo,
- večja velikost kurzorja miške,
- skok na glavno vsebino, ki je kot prva povezava dostopna s tabulatorjem na vseh straneh,
- pomik po meniju s smernimi tipkami ali tabulatorjem in skok iz postavke podmenija na nadrejeno postavko s tipko ESC
- prikaz trenutne lokacije tabulatorja,
- samodejni skok tabulatorja v pojavno okno,
- izhod iz pojavnega okna s tipko ESC.

Nadaljujejo z izvajanjem bralnega krožka, Moč branja, ki je namenjen vsem odraslim, še posebej ranljivim skupinam, kot so slepi, slabovidni, odrasli s specifičnimi težavami, starejši ipd. Srečujejo se enkrat mesečno.

Že vrsto let izvajajo bralne urice v domovih za starejše, v Topolšici in Velenju. Tudi te čajanke potekajo enkrat mesečno.

V predverju knjižnice, kjer se izvajajo prireditve imajo montirano slušno zanko, katera nudi osebam z okvaro sluha spremljanje prireditev in lažjo komunikacijo.

Glede na povpraševanje uporabnikov izvajajo tudi dostavo gradiva na dom. Namenjena je vsem, ki zaradi invalidnosti, starosti ali težje bolezni s težavo pridejo do knjižnice.

Uspešno sodelujejo z Društvom NOVUS. V okviru projekta »Razvoj in izvajanje dolgih programov socialne aktivacije ter opolnomočenje oseb za lažji vstop na trg dela, v knjižnici izvajajo različne aktivnosti za zainteresirane

osebe iz omenjenega programa. Gre predvsem za predstavitev knjižnice ter njihovo pomoč pri pospravljanju in urejanju polic.

Umestitev notranje taktilne poti za slepe in slabovidne osebe, od vhoda knjižnice do oddelka izposoje, kjer knjižničar sprejme slepo ali slabovidno osebo in ji je v pomoč pri orientiranju v prostorih knjižnice, se je izkazala za zelo dobrodošlo, saj slepemu in slabovidnemu uporabniku nudi samostojni dostop do knjižničnih uslug.

Taktilna pot od vhoda do pulta za izposajo

Stalna razstava Prva berila, umestitev klančine

Tudi v bodoče se bodo trudili, da bodo čim dostopnejši vsem uporabnikom, še posebej invalidom (katerim nudijo brezplačno članarino) ter korisnikom s posebnimi potrebami in tako s svojo dejavnostjo in pozitivnim odnosom prispevali k izboljšanju njihovega življenja v naši lokalni skupnosti.

Dejavnosti za osebe, ki potrebujejo prilagoditve:

- v letu 2024 so omogočili nadaljevanje praktičnega usposabljanja osebe s posebnimi potrebami (oseba z avtizmom), ki je prihajala 3 x mesečno in se na ta način vključevala v naše delo in spoznavala prostor;
- knjižnica je kupila elektronsko lupo, ki je postavljena v sklopu zbirke Lažje berem; nudi lažje branje tudi izjemno drobnega tiska, z možnostjo povečave do 90 x ter nastavitve barvnih kontrastov za različne okvare vida;

Elektronska lupa

MESTNA OBČINA VELENJE

- izdaja knjige Pika Nogavička v lahko berljivi obliki, ki so jo pripravili v sodelovanju s CVIU Velenje in dr. Aksinjo Kermauner ter ilustratorko Tito Jenko (učenka CVIU Velenje);

Knjiga Pika Nogavička v lahko berljivi obliki

- knjižnica je bila pobudnica izdaje tipne slikanice Pika Nogavička, ki jo je izdelala dr. Aksinja Kermauner s sodelavkami ter poskrbela za besedilo v lahko berljivi obliki; za zapis v braillovi pisavi so poskrbeli strokovnjaki iz Centra Iris;

Tipna slikanica Berta

- Bralna značka v lahkem branju poteka od dneva splošnih knjižnic (20. november) do mednarodnega dneva lahkega branja (28. maj); gre za seznam knjig, ki imajo oznako lahko branje; 4 x letno potekajo tudi bralna srečanja;
- nadomestna dopolnilna komunikacija (NDK): Društvo Mavrica izzivov iz Ljubljane je podarilo gradivo za nadomestno dopolnilno komunikacijo h knjigam za mlajše uporabnike; dodatno gradivo vsebuje fotografije, risbe, simbole, ki so v pomoč otrokom za razumevanje literarne vsebine; tako imajo otroci z motnjami v govorno jezikovni komunikaciji enakovredne možnosti za razumevanje besedila;

Nadomestna dopolnilna komunikacija

MESTNA OBČINA VELENJE

- ob mednarodnem tednu gluhih so gostili Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje, ki so pripravili razstavo ter okroglo mizo, kjer so spregovorili o problematiki oseb z okvaro sluha; potekal je tudi celotedenski tečaj slovenskega znakovnega jezika.

Novo v letu 2024:

Podelitev Bralne značke v lahkem branju

Ob mednarodnem dnevu lahkega branja so gostili igralca in pisatelja Jerneja Kuntnerja, ki je tudi ambasador lahkega branja. Po njegovi knjižni predlogi z naslovom Berta so učitelji OŠ Jožeta Moškriča Ljubljana izdelali tipno slikanico, ki je napisana v lahkem branju. Testni bralci so bili učenci 6. stopnje CVIU Velenje.

Ob predstavitvi tipne slikanice so sodelujočim pri projektu Bralna značka v lahkem branju za sezono 2023/2024 podelili priznanja.

Bralna značka v lahkem branju

Zaključek Bralne značke v lahkem branju

Vrtec Velenje

Vrtec Velenje je v letu 2024 zaposloval 15 invalidnih oseb, med njimi 8 strokovnih delavcev, 5 delavcev v kuhinjah in pralnicah ter 2 delavca v računovodstvu in administraciji. Od teh so izvedli 8 zaposlenih za polovičen delovni čas, 1 pa za 6 ur dnevno. Kljub temu da število zaposlenih presega predpisano kvoto, v skladu z Zakonom o zaposlovanju oseb z invalidnostjo (ZZRZI) vrtec ni upravičen do spodbud za preseganje kvote.

MESTNA OBČINA VELENJE

Invalidi, zaposleni v kuhinji in pralnici, imajo na voljo dvizni stol in prilagojeno mizo za likanje. Strokovnim delavcem z invalidnostjo, ki opravljajo delo vzgojitelja predšolskih otrok ali pomočnika vzgojitelja, so bile zagotovljene ustrezne prilagoditve dela v skladu z veljavno odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ). Od skupno zaposlenih oseb z invalidnostjo jih 8 dela neposredno z otroki, bodisi v podaljšanem varstvu bodisi z delovnim časom, prilagojenim njihovim omejitvam, ki izhajajo iz invalidnosti.

Vrtec Velenje vključuje tudi otroke s posebnimi potrebami, ki so gibalno ali drugače ovirani. Zagotovljena je ustrezna oprema in didaktična sredstva, poleg tega pa otrokom strokovno pomoč nudijo različni specialisti, kot so specialni in rehabilitacijski pedagog/inclusive pedagog, surdopedagog, logoped, socialni pedagog in svetovalni delavec. V vrtcu je vključenih 14 otrok s stalnim spremljevalcem, ki obiskujejo redne in razvojne oddelke.

Vrtec ima tri razvojne oddelke, namenjene otrokom s posebnimi potrebami. Ti oddelki so ustrezno opremljeni, da otrokom nudijo čim boljše zadovoljevanje njihovih potreb glede na njihove razvojne posebnosti. Vodenje vsakega razvojnega oddelka je zaupano specialni in rehabilitacijski pedagoginji/inclusive pedagoginji v sodelovanju s pomočnikom vzgojitelja. Za pet otrok v razvojnih oddelkih skrbijo spremljevalci z ustrezno zdravstveno ali pedagoško izobrazbo. Vsi strokovni delavci se redno strokovno izpopolnjujejo in sodelujejo z drugimi strokovnjaki, kar zagotavlja optimalne pogoje za razvoj otrok.

Otroci iz razvojnih oddelkov občasno obiskujejo delovno terapijo v Zdravstvenem domu Velenje, kjer se seznanjajo z različnimi metodami pomoči, ki jih nato vključujejo v svoje dejavnosti v vrtcu. Nekateri otroci zaradi primanjkljajev na več področjih razvoja uporabljajo posebne pripomočke, kot so invalidski voziček, Zupanov stol in drugi.

Osnovna šola Antona Aškerca Velenje

Na šoli tudi v letošnjem letu namenjajo velik del časa ozaveščanju učencev o problematiki oseb z invalidnostjo v lokalnem in širšem okolju.

Vsebine s tega področja učencem predstavljajo predvsem pri urah oddelčne skupnosti ter pri pouku državljanske kulture in etike. Zadnjih nekaj let v okviru pouka likovnega snovanja gostijo slikarja invalida Tonija Gašparuta iz Primorske, ki ustvarja slike z usti.

Osnovna šola Gorica Velenje

Osnovna šola Gorica je v letu 2024 zaposlovala eno invalidno osebo za polovični delovni čas. Šola uspešno sodeluje z Društvom gluhih in naglušnih, katerega člani so učencem prve triade na matični šoli in podružnični šoli Vinska Gora predstavili tematiko gluhoste in naglušnosti. Seznanili so jih s polževim vsadkom, tehničnimi pripomočki ter izzivi, s katerimi se srečujejo osebe z okvaro sluha. Prav tako so učencem predstavili slovenski znakovni jezik.

Poleg tega šola ni izvajala posebnih aktivnosti za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo, vendar je učence ozaveščala o izzivih, s katerimi se soočajo invalidne osebe. To je potekalo skozi razredne ure, ure družbe v četrtem in petem razredu ter v okviru pouka domovinske in državljanske kulture ter etike.

Športna zveza Velenje

Športna zveza Velenje spodbuja svoje članice, da izvajajo programe za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo v MO Velenje. Med njimi so naslednja društva oz. klubi, ki so včlanjeni v Športno zvezo Velenje: Medobčinsko društvo oseb z invalidnostjo Velenje, Strelsko društvo Mrož Velenje, Ribiška družina Velenje, Plavalni klub Velenje, Atletski klub Velenje in Karate klub Velenje. Prav tako vsako leto v okviru izbora najboljših športnikov in športnic MO Velenje pripravijo izbor najboljšega športnika invalida ter športnico invalidko.

Plavalni klub Velenje

V Plavalnem klubu Velenje od leta 2006, ko je bila otvoritev malega zimskega bazena, uspešno deluje plavalna skupina Delfinčki, v kateri plavajo otroci s posebnimi potrebami in invalidi. Trenutno je v skupino vključenih 36 plavalcev z različnimi motnjami v duševnem razvoju, s cerebralno paralizo, z avtizmom, z Downovim sindromom, osebe s težavami sluha, vida in en fant s spino bifido. Otroci se naučijo plavati po mednarodno uveljavljeni

MESTNA OBČINA VELENJE

Halliwickovi metodi. Potem ko je njihovo znanje plavanja zadovoljivo, pa redno plavajo tri do petkrat tedensko. So prva in najštevilnejša tovrstna skupina v Sloveniji.

V svoje delo vključujejo prostovoljce. Večinoma mlade, preko izbirnih vsebin v srednjih šolah in brezposelne osebe, ki jim tako nudimo socializacijo in ohranjanje samospoštovanja, včasih celo osebe, ki morajo opraviti družbeno koristno delo (zaradi manjšega prekrška).

V letu 2024 so zaradi prostorske stiske dejavnost najprej razširili na več vadbenih skupin, potem pa znova skrčili zaradi pomanjkanja trenerskega kadra. V letu 2024 smo znova pridobili teh 6 plavalcev nazaj. trenutno imamo 5 plavalcev na invalidskem vozičku - so lahko to bodoči igralci košarke na vozičku, lokostrelci?

Plavanje je ena izmed najprimernejših oblik telesne dejavnosti za večino oseb z invalidnostjo in oseb s posebnimi potrebami in tudi za starejše, pa vendar imajo malo možnosti za redno rekreativno vadbo zaradi prezasedenosti bazena. Zimski bazen je postal premajhen za vse dejavnosti, ki potekajo tam.

S programom Halliwick lahko omogočijo plavanje VSEM. Delo poteka po sistemu en vadeči in en asistent v skupini neplavalcev, kasneje po dva do tri vadeča z enim učiteljem plavanja. Poleg same vadbe je zanje zelo pomembno tudi medsebojno druženje in seveda integracija v širšo družbo. Oblikovane imajo tri skupine:

1. terapevtska vadba v vodi za OPP za neplavalce po Halliwickovi metodi – DELFINČKI v malem bazenu, vadba enkrat tedensko
2. Rekreativno plavanje za invalide in OPP – DELFINI, za vse, ki si z rednim plavanjem ohranjajo svoje zdravstveno stanje. Z redno rekreativno vadbo plavanja nudimo invalidom različnih starosti možnost za lasten športni razvoj in ohranjanje telesnih in duševnih sposobnosti ter socializacijo.
3. Tekmovalno plavanje za OPP in invalide

Najboljši se pridružijo ob torkih in četrtnih drugim plavalnim skupinam PK Velenje, tako, da imajo možnost vsakodnevnega treninga, kakor tudi inkluzije.

Tekmujejo doma in na tujem: Zagreb, Reka, Split, Zadar, Celovec, Sarajevo, v bazenih in odprtih vodah.

Skoraj vsi so dobitniki kolajn na državnih prvenstvih, veliko njih ima državne rekorde v svojih klasifikacijskih razredih. V letu 2024 si je kategorizacijo priplavalo 10 paraplavalcev.

Nastopi na velikih tekmovanjih:

Paralimpijske igre mladih

Svoje predstavnike so imeli že na evropskih paralimpijskih igrah mladih v Varaždinu (Maruša Golčer, Aleš Breznik in Miha Štefanič), Genovi (Aljaž Vejnović in Maruša Golčer), na Finskem I. 2019 (Aljaž) in I. 2022 (Gašper).

Svetovne igre specialne olimpiade

V marcu 2019 so sodelovali na svetovnih igrah Specialne olimpijade v Abu Dhabiju, kjer je Alen osvojil 3 srebrne, Anja eno srebrno in eno zlato medaljo ter Urban eno srebrno. Ekipa plavalcev je bila najuspešnejša med slovenskimi udeleženci. V letu 2023 so bili ponovno s tremi plavalci (Luka, Amadej in Sabina) na svetovnih igrah specialne olimpiade v Berlinu. Zopet so plavalci bili med najuspešnejšimi ekipami, osvojili so 7 medalj od tega eno zlato v štafeti.

Tekmovanja za osebe z Downovim sindromom

Paralimpijske igre mladih in igre Specialne olimpiade imajo urejeno sistemsko financiranje. Pojavi pa se težava pri financiranju tekmovanja oseb z DS, ki tega financiranja nimajo, na paralimpijske igre pa se žal ne morejo uvrstiti, ker ravno zaradi sindroma, ne zmorejo plavati norm. Svetovni rekordi enih in drugih se razlikujejo za več kot 50%. Zato je v svetu že pred leti nastalo združenje SU DS (Sport union for Down sindrom), ki organizira različna tekmovanja in igre, na svetovnem in evropskem nivoju. Pri sofinanciranju udeležbe na teh tekmovanjih ravno tako pomaga MO Velenje in nekateri sponzorji (Skaza, d.o.o., Rotary klub,...). V letu 2024 so sodelovali na Svetovnih igrah SUDS v Antalyi. Najboljši dosežek je bil 7. mesto v štafeti 4x100 m prosto.

Širijo zavedanje, da imajo invalidi in OPP – parašportniki pravico, ne samo do rekreacije, ampak tudi do športnega udejstvovanja, če so vključeni v trenažni proces. Ravno tako je potrebno vedeti, da je za njihovo prilagojeno vadbo potrebno večje število strokovno usposobljenega kadra tako na treningih, kot tudi večje spremstvo na tekmovanjih. Imajo tudi izrazito potrebo po družbenem priznavanju.

Krajevna skupnost Stara vas

V Krajevni skupnosti Stara vas so aprila 2024 začeli z adaptacijo doma KS Stara vas. Potrebno so izvedli urediti dostop do stavbe ter prilagoditi notranje prostore, saj so izvedli v objektu veliko stopnic – pri vhodu v dom, vhodu v kuhinjo in strmih stopnicah, ki vodijo v dvorano.

Ker v krajevni skupnosti živi veliko gibalno oviranih občanov, med njimi tudi starejših, so s pomočjo MO Velenje začeli s prenovo prostorov. MO Velenje je projekt podprla tako organizacijsko kot finančno in v celoti krila stroške notranje adaptacije. Krajevna skupnost je prevzela stroške generalnega čiščenja prostorov, premazov ploščic in dvorane.

V decembru 2024 je KS Stara vas zagotovila tudi stopniščno dvigalo, s čimer je dom postal dostopen vsem, ki želijo sodelovati pri delovanju krajevne skupnosti, obiskovati predavanja ali se udeleževati različnih prireditev.

5. DELO, ZAPOSILITEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

Skupina Premogovnik Velenje

V Skupini Premogovnik Velenje so v preteklem letu izvajali aktivnosti na področju ravnanja z invalidnostjo na delovnem mestu v skladu s Kodeksom o ravnanju z invalidnostjo na delovnem mestu Mednarodne organizacije dela. Ta kodeks delodajalcem služi kot vodnik, pri čemer njegovo temeljno sporočilo poudarja, da morajo imeti invalidi enake možnosti za pridobivanje spretnosti in izkušenj, potrebnih za uspeh v zaposlitveni karieri.

Invalidom nudijo delo, ki ustreza stopnji njihove invalidnosti oziroma preostalim delovnim zmožnostim, ter zagotavljajo primerno plačilo in vse druge pravice iz dela oziroma delovnega razmerja, vključno s prilagoditvijo delovnega mesta njihovim potrebam. S pomočjo multidisciplinarnega pristopa strokovnih sodelavcev podjetja skrbijo za celostno obravnavo prezaposlovanja oseb z invalidnostjo.

Na dan 31. 12. 2024 so izvedli v Skupini Premogovnik Velenje zaposlenih 385 oseb z invalidnostjo, od tega 368 v invalidskem podjetju HTZ I.P., Velenje. V invalidskem podjetju so s trga dela zaposlili dva invalida, skladno s potrebami delovnega procesa in preostalimi delovnimi zmožnostmi pa so na različna fizično manj zahtevna dela prezaposlili tudi 24 oseb z invalidnostjo, ki so pred nastankom invalidnosti opravljali delo v Premogovniku Velenje.

Znotraj posameznih družb Skupine Premogovnik Velenje so petim zaposlenim, ki so pridobili status delovnih oseb z invalidnostjo, poiskali ustrezna delovna mesta, prilagojena njihovim omejenim delovnim zmožnostim, ter jih prerazporedili. Sodobnost, strokovno znanje in dolgoletne izkušnje skupini zagotavljajo fleksibilnost in inovativnost, s katerima vsem zaposlenim nudijo enako ovrednoteno plačilo za opravljeno delo, ne glede na stopnjo in vrsto invalidnosti. Vsi zaposleni imajo enake možnosti kariernega razvoja, pri čemer jim je omogočeno dodatno izobraževanje in usposabljanje za osebnostno ter poklicno rast.

Na področju izvajanja storitev zaposlitvene, poklicne in medicinske rehabilitacije, zaposlovanja oseb z invalidnostjo, invalidskih postopkov ter usposabljanja na delovnem mestu sodelujejo s številnimi zunanjimi institucijami, med drugim z Zavodom za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, osebnimi zdravniki, izvajalci storitev zaposlitvene rehabilitacije, Zavodom za zaposlovanje ter Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom Republike Slovenije. V okviru storitve zaposlitvene rehabilitacije so usposabljali dva invalida.

Pristopili so k projektu HTZ 2033, v okviru katerega med junijem 2024 in marcem 2025, skladno z Načrtom za okrevanje in odpornost, uvajajo prožnejše načine dela, prilagojene potrebam oseb z invalidnostjo. Projekt, ki ga izvajajo skupaj s projektnima partnerjema – Centrom poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani in Zavodom RUJ, Centrom za izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo – financira Evropska unija. Njegov cilj je prilagoditev obstoječih ter vzpostavitev novih delovnih mest, tako na organizacijski kot tudi na tehnični ravni, ter dvig kompetenc zaposlenih oseb z invalidnostjo, drugih zaposlenih in vodstva, predvsem na področju mehkih in organizacijskih veščin ter digitalne pismenosti.

Strateške cilje podjetij v Skupini Premogovnik Velenje podpirajo s številnimi internimi in eksternimi usposabljanji, pri čemer si prizadevajo za dvig kompetenc zaposlenih, nadgradnjo njihovega strokovnega znanja ter dodatno usposobljenost.

V skupini že vrsto let deluje Aktiv delovnih invalidov, ki velja za enega najaktivnejših v Sloveniji. V preteklem letu je v aktivu sodelovalo 153 invalidov. Aktiv se povezuje z zunanjimi organizacijami, kot so Zveza delovnih invalidov Slovenije, Medobčinsko društvo invalidov Saleške doline, sindikat in druge. Poleg tega organizira izlete ter skrbi za družbeno aktivno udejstvovanje invalidov in pomoč socialno najranljivejšim članom.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, območna služba Velenje

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje je osrednja ustanova na trgu dela, katere ena ključnih nalog je reševanje vprašanj najranljivejših skupin na trgu dela, med njimi tudi brezposelnih oseb z invalidnostjo. Na Uradu za delo Velenje si prizadevajo za čim večje vključevanje brezposelnih oseb z invalidnostjo in drugih oseb z omejitvami pri zaposlovanju na trg dela.

V letu 2024 so bili organizirani številni dogodki, namenjeni tudi invalidom:

- **Marec:** Zaposlitveni dogodek *Skok v zaposlitev*, v okviru katerega so bila k sodelovanju povabljeni invalidska podjetja SA-SA regije. Predhodno so bili brezposelni invalidi individualno pripravljeni na razgovore z delodajalci.
- **April:** Posvet za delodajalce na temo kvot in spodbud Sklada za zaposlovanje oseb z invalidnostjo, na katerem je sodeloval predstavnik Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije. Predstavljen je bil trg dela s poudarkom na zaposlovanju oseb z invalidnostjo.
- **Julij:** Organizirani so bili razgovori, na katerih so se brezposelni invalidi lahko predstavili izvajalcem javnih del.
- **September:** *Dan za delodajalce*, v okviru katerega so bili obiskani delodajalci in invalidska podjetja, zastopane brezposelne osebe pri delodajalcih ter predstavljen ukrep *Zaposli.me+*.
- **Oktober in november:** Izvedene so bile modularne delavnice za brezposelne invalide in dolgotrajno brezposelne osebe, osredotočene na pripravo vlog, življenjepisa in zaposlitvenega razgovora.

Poleg teh dogodkov Urad za delo Velenje nenehno sodeluje z delodajalci v lokalnem okolju ter v okviru svetovalnih obravnav brezposelnih oseb (tudi oseb z invalidnostjo) prepoznava njihove želje po zaposlitvi in jih zastopa pri delodajalcih. Hkrati delodajalce seznaja z aktualnimi ukrepi Aktivne politike zaposlovanja, zaposlitvene rehabilitacije in olajšavami invalidskega sklada.

Statistični podatki

Konec decembra 2024 so izvedli v evidenci brezposelnih oseb na območju Mestne občine Velenje prijavljenih 773 brezposelnih oseb, od tega 157 brezposelnih oseb z invalidnostjo, kar predstavlja 20,3 % vseh brezposelnih. V letu 2024 se je zaposlilo 71 brezposelnih oseb z invalidnostjo, prav tako so bili vključeni v programe Aktivne politike zaposlovanja ter zaposlitveno rehabilitacijo.

Demografska struktura brezposelnih oseb z invalidnostjo:

- 64,3 % jih je starejših od 50 let,
- 21 % je starih med 40 in 49 let,
- 13,4 % je starih med 26 in 39 let,
- 1,3 % jih je mlajših od 25 let.

Izobrazbena struktura brezposelnih oseb z invalidnostjo:

- 42 % ima osnovnošolsko izobrazbo,
- 30,6 % ima nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo,
- 21 % jih ima peto raven izobrazbe,
- 6,4 % jih ima višjo ali visoko izobrazbo.

Eden ključnih dejavnikov, ki poleg zdravstvenih omejitev in starosti vpliva na zaposljivost oseb z invalidnostjo, je njihova neugodna izobrazbena struktura ter omejene spretnosti, kar pomeni, da je izbor delovnih mest pogosto omejen na preprosta in manj zahtevna dela.

Zaposlitvena rehabilitacija

V okviru Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju oseb z invalidnostjo (ZZRZI) se izvaja rehabilitacijsko svetovanje, katerega cilj je usposobitev invalida za ustrezno delo, njegova zaposlitev ali ohranitev zaposlitve, napredovanje v zaposlitvi ali sprememba poklicne poti. Proces vključuje ugotavljanje smiselnosti pridobitve statusa invalida, informiranje o pravicah oseb z invalidnostjo in spodbudah za njihovo zaposlovanje, oceno sposobnosti za delo ter opredelitev potrebne strokovne in tehnične podpore.

Rehabilitacijsko svetovanje je kontinuiran proces, ki zahteva sodelovanje različnih strokovnih služb, vključno z zdravniki svetovalci, rehabilitacijskimi komisijami, izvajalci zaposlitvene rehabilitacije ter delodajalci (invalidska podjetja, zaposlitveni centri itd.).

Po določbah ZZRZI vlada z uredbo določa kvote za zaposlovanje oseb z invalidnostjo glede na velikost in dejavnost podjetja. Podjetja z več kot 20 zaposlenimi morajo zaposliti od 2 do 6 % oseb z invalidnostjo glede na skupno število delavcev, odvisno od dejavnosti.

Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije na območju Urada za delo Velenje so:

- Zavod Ruj – Center za izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo, Nazarje,
- Racio, družba za razvoj človeškega kapitala, d.o.o., Celje,
- Zavod Ruj – Center za izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo, Velenje.

Povečana motivacija, aktivacija in individualen pristop prispevajo k večjemu vključevanju oseb z invalidnostjo v ukrepe aktivne politike zaposlovanja, k njihovi konkurenčnosti na trgu dela ter k boljši kakovosti življenja.

Vključevanje oseb z invalidnostjo v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja v letu 2024

V letu 2024 so izvedli v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja vključenih 71 brezposelnih oseb z invalidnostjo, kar predstavlja 22,8 % vseh vključenih brezposelnih oseb:

- 34 oseb z invalidnostjo v program Javna dela, od tega 4 v program Pomoč v primeru elementarnih nesreč,
- 10 oseb z invalidnostjo v program Spodbude za zaposlovanje – Zaposli.me+,
- 27 oseb z invalidnostjo v programe usposabljanja in izobraževanja.

Poleg zdravstvenih omejitev in starosti na zaposljivost oseb z invalidnostjo vpliva tudi njihova izobrazbena struktura in omejen nabor veščin, zato se v procesu zaposlitvene rehabilitacije poudarek pogosto namenja pridobivanju novih znanj in veščin, ki so prilagojena konkretnim delovnim mestom.

Učinkovito obvladovanje invalidnosti v družbi lahko prispeva k večji socialni vključenosti oseb z invalidnostjo, preprečevanju prezgodnjega invalidskega upokojevanja in zmanjšanju dolgotrajne brezposelnosti.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Izpostava Velenje

V letu 2024 posebnih aktivnosti za invalide niso izvajali. Prostori Izpostave Velenje se nahajajo v drugem nadstropju Zdravstvenega doma Velenje, kar nudi dostop tudi osebam z gibalnimi ovirami (korisnikom bergel in invalidskih vozičkov), saj je v stavbi na voljo dvigalo.

Tako kot v preteklih letih si prizadevajo biti invalidom prijazna ustanova. V primeru obiska invalidnih oseb zaposleni poskrbijo za nemoten dostop do storitev, jim po potrebi večkrat pojasnijo postopke in razložijo način izpolnjevanja vlog, na primer kje je potreben podpis. Prav tako jih po potrebi pospremiijo do ustrezne pisarne in vhodnih vrat ter jim omogočijo opravljanje storitev na primerni pisalni mizi.

6. VERA IN DUHOVNA OSKRBA

Verske ustanove, invalidske organizacije in društva zagotavljajo dostopnost do duhovne oskrbe in spodbujajo enake pravice do veroizpovedi, ne glede na vrsto invalidnosti. Poleg tega je njihova redna naloga skrb za dostopnost do cerkvenih objektov ter zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij cerkvenih objektov.

7. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

V Republiki Sloveniji so zagotovljene možnosti svobodne oddaje volilnega glasu s tem, da se zagotovijo prilagojena volilna mesta za gibalno ovirane osebe. Poleg tega pravočasno obveščajo o dostopnih voliščih v skladu z veljavno zakonodajo.

Invalide spodbujamo in jim nudimo sodelovanje pri pripravi občinskih dokumentov, ki se nanašajo na področja oseb z invalidnostjo. Invalidska društva so vedno vabljena k sodelovanju pri pripravi programov za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo v MO Velenje.

8. AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC INVALIDOV

Invalidi se vključujejo v pripravo občinskih aktov, ki se nanašajo na vprašanja oseb z invalidnostjo.

Svet Mestne občine Velenje je na 19. redni seji dne 28. 2. 2017 sprejel Celostno prometno strategijo Mestne občine Velenje, Trajnostna mobilnost za zeleno Velenje, Ukrepajmo danes za prijaznejši jutri (Uradni vestnik 5/2017). Celostna prometna strategija Mestne občine Velenje predvideva na področju uveljavitve trajnostnega načrtovanja prometa tudi naslednji ukrep, in sicer Strateško načrtovanje dostopnosti za invalide in druge osebe z oviranostmi.

9. MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA DELOVANJU INVALIDSKIH ORGANIZACIJ IN POSVETOVANJE PRI ODLOČANJU O INVALIDSKIH ZADEVAH

Svet za invalide

V MO Velenje deluje Svet za invalide, ki ima nalogo opozarjanja in podajanja pobud za odpravo vseh vrst ovir in nefunkcionalnih rešitev v grajenem in družbenem okolju ter informiranja javnosti o aktivnostih in problemih, s katerimi se soočajo invalidi. Člani Sveta za invalide MO Velenje spremljajo učinke sprejetih ukrepov za osebe s posebnimi potrebami. Svet za invalide Mestne občine Velenje se je v letu 2024 sestal enkrat.

MO Velenje nudi invalidskim organizacijam in društvom uporabo prostorov oziroma večnamenskih dvoran v občinski lasti za namen okroglih miz, predavanj in prireditev s področja invalidnosti. MO Velenje sofinancira programe in projekte s področja socialnega varstva, kulture in športa. Vsi razpisi so objavljeni na spletni strani MO Velenje, www.velenje.si, v poglavju Javne objave. V letu 2024 so bili na teh področjih objavljeni naslednji razpisi:

MESTNA OBČINA VELENJE

- Javni razpis za sofinanciranje socialnih in zdravstvenih programov in/ali projektov v Mestni občini Velenje v letu 2024.
- Javni razpis za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa v Mestni občini Velenje iz proračuna Mestne občine Velenje za leto 2024.
- Javni razpis za sofinanciranje programov organizacij upokojencev v Mestni občini Velenje za leto 2024.
- Javni razpis za izbiro kulturnih programov in projektov v Mestni občini Velenje, ki jih bo v letu 2024 sofinancirala Mestna občina Velenje.
- Javni razpis za sofinanciranje programov/projektov/prireditev, ki niso predmet drugih financiranj iz proračuna Mestne občine Velenje.

10. ZAKLJUČEK

V prihodnosti bomo še naprej izvajali aktivnosti za izboljšanje kakovosti življenja oseb z invalidnostjo v naši občini. V Domu za varstvo odraslih smo že namestili slušno zanko, začeli postopke za vgradnjo dvigala na strelišču Mrož ter načrtujemo izboljšanje dostopnosti do Velenjskega gradu. Na področju zdravstva smo zagotovili dodatne zobozdravnike in anesteziologa, ki bodo izvajali zobozdravstvene storitve za osebe s posebnimi potrebami, takoj ko bo država odobrila program. Prav tako načrtujemo izgradnjo pešpoti ob kolesarskih stezah, kar bo omogočilo varnejše gibanje oseb z invalidnostjo. Naša prizadevanja so osredotočena na odpravo ovir, razvoj podpornih storitev in zagotavljanje enakih možnosti na vseh področjih življenja. Med drugim omogočamo brezplačno uporabo občinskih prostorov, dodelitev izrednih pomoči ter sofinanciranje programov invalidskih društev.

S projektom Občina po meri invalidov spodbujamo vključevanje invalidov v družbo in izboljšujemo njihove življenjske pogoje. Ponosni smo, da je Mestna občina Velenje že leta 2004 prejela to listino.

Vsako leto izvedemo številne ukrepe za izboljšanje življenja oseb z invalidnostjo in se zavedamo njihovega pomena v skupnosti. Tudi v prihodnje bomo prisluhnili njihovim pobudam ter si prizadevali za še večjo dostopnost in enakopravnost v občini.

Pripravila:

Nina Korelc, univ. dipl. teol., i.r.
višja svetovalka

Drago KOLAR, i.r.
predsednik Sveta za invalide
Mestne občine Velenje